

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על "המצפה" עם הדוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרם
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרם

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על "המצפה" כלי הדוספה הספרותית אין להתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי נדל השטח

ברכת מ"ג 60 הלר. בראש הגליון שני כתרם.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו ומקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:

"HAMICPE" Kraków.

(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 16 Kwietnia 1909

גליון טז

כ"ה ניסן פ' שמיני תרס"ט.

גם פרנסתם. הסתדרות גדולה ומפוזרת כזו של הציונות, שהכסף היא אצלה אחד הגורמים היותר עקרים, כמעט שהפצתי לאמר לפי מצב הדברים עתה — היחיד והמיוחד, אי אפשר לה שיהיה כל קיומה תלוי בעסקנים של רשות, של נדבה. "אמיה דמנן מנן שוה". כל העבודה הנעשה במסכות כאלה הוא נושא עליה חותם של מקריות. ארעיות ותלויה באלפי תנאים פרטים של העסקנים הנרכנים. בכל ישיבת ועד מקומי או ארצי מוצעות הצעות, שהן נמסרות להוציאן אל הפעל לידי אנשים כאלה, שעליהם ללהום קשה את מלהמת קיומם הם, ושכלל שעה ושעה של עבודה, שהם מקדישים אל הציונות, הם מקריבים קרבן גדול ולכן מן הנמנע, שתהיינה לפעולתם ידים, שהרי קרבן אי אפשר לכקש מאדם אלא פעם אחת ולא בקביעות.

כאשר היתה כל העבודה הציונות מרוכזת רק בהפצת הרעיון וכפרסומו, או הספיקה גם עבודה מקרית, או הספיקו גם המאמרים בעתונים, הקולות הקוראים, המכתבים החוזרים וכו'. אבל עתה, כשהספיק כבר הרעיון להתפשט ולהתפרסם בכל העולם, כשהגיע כבר הזמן לחל מהיות נאה דורש נירדא, אלא להיות גם נאה מקים, עתה צריכים אנהנו לעבודה קבועה מתמדת ובלתי פוסקת וזה אי אפשר לדרוש מאנשים פרטים, גם האידיאליסטים היותר גדולים, שיוניחו את עסקיהם הם ויתעסקו בצדדי הכלל. דיו לו לעם שלם, שהוא מתיהם באופן פסיבי אל איזה רעיון, אי

ודרישות מרוכזות בין לעגל בין למשכן, האם הוא יקפץ פתאם את ידו מדבר שהוא רואה בו את משאת נפשו, את עתידו? רבה עשרות אלפי ציונים וביניהם אמידים ובעלי הון גדוק, לא יוכלו לכלכל אף את הדנהגה, שהוצאותיה אינן עולות הרבה על מאת אלף פרנק לשנה?!

לו היה החזיון הזה תוצאה פשוטה ומכרחת של מצב הרוח, כי אז היה תעודת העניות היותר גרועה, תעודה של שלילת זכות הקיום של כל התנועה, כי אז היתה כל התנועה רק פסומו מלים בעלמא, נשיאים ורוה. אבל באמת אין הדבר כן. סבת מחסורה של ההנהגה בפרט ומעוט התמיכה של המוסדות הקיימים בכלל, נמצאה רק בזה, שהתביעה אינה מסודרת כהוגן. ישראל אינו נוהג אלא כשהוא נתבע בפה ובהיות רתביעה רשלנית ובלתי מסודרת אי אפשר לה גם לנתניה שתהא כראוי ומספיקה.

הכרוזים המרוכזים היוצאים כפעם בפעם אל העם ע"י מכתבים חוזרים או ע"י העתונים ושבעתם הם עושים רשם על הקורא, לא יעלו ולא יורידו אם לא תבוא מיד אחריהם תביעה נמרצת בפה. האספות, המשאות וההרצאות, שבשעתם הם מלהיכים את הלכבות, אינם משמשים כלום כשתנתן להתלהבות היא לעבור מכלי להחליפה מיד כמעשה.

ותביעה מסודרת אי אפשר אלא על ידי פקידים ממונים בשכר לכל השנה, שהציונות תהיה תפקידם האחד והוא היא תהיה

לתכנת הסתדרותנו.

דבר אל העוידה הציונית הנליצית בלבוב.

הכסף, אותה המלה המנושמת, שנפש האידיאליסטים סולדת בה, נעשה עתה לראש פנה בהסתדרותנו. בימי ההתלהבות אמרו: "נאולת העם לא תבא ע"י עשירים", הנאולה לא תקנה בכסף, אלא רק ברוח העם וברצונו הכביר ראו את נאולתו. אולם טיוס שחלל הרעיון להיות לדמיון יפה, לשעשועים לאלה שלבם נתרקן מכל תכן; מיום שההל הרעיון להתכולה; מיום שכאה עתו להתגשם במעשה ולקבל צורה מציאותית, נעשו שוב האמצעים הנשמים לעקר, שבלעדיו לא יצויר כל מעשה וכל פעולה. עתה בשעת המהפכה התורקית, שבה הניעה שעת רצון להתנשמות רעיוננו, שומעים אנהנו רק קריאה אחת מכל אפסי הסתדרותנו: כסף, כסף וכסף! יבוא נא איך שיבוא ומאין שיבוא ובלבד שיהיה, כי בלעדיו אין לההל אף את הפעולה היותר קטנה.

והכסף הוי מה חסר הוא! מכל ישיבת ועה"פ יוצא לנו מפה נפש חדש. נוכחים אנהנו יותר ויותר כמה לקויה היא הסתדרותנו במחסר כסף, למרות היות מצודתה פרושה על כל אפסי תבל ולמרות שהציונות הולכת ומתפשטת והודרת אל כל שדרות עמנו. הרפה פשוט להגיד, אין כסף אף לצרכי ההנהגה הנחוצים והמעטים לפי ערך ההסתדרות הגדולה. הא כיצד? עמנו שהוא רגיל להיות נתבע ונותן לעולם ביד רחבה בני הקירות

עד כה, נקל לשער, כי אל הציר הדרומי הרחוק יקדימו בני אדם לנשה מאשר אל הציר הצפוני הקרוב לפי ערך. את זה נקל להכין גם על פי כל מה שהודיעו הנוסעים על אדות טבע שני צירי הארץ והשנויים שביניהם. כי סביב הציר הדרומי משהרעה יכשה רבה, ארץ גדולה מאד, שאדמתה חלקה לפי ערך (כמובן אין שם כל צמח וכל חי) ומבוסה בקרח ורק בקצת מקומות נפסקת היא מלשונות ים ומרכסי הרים. מן הסקום, שדרך שם שקלטון עד הציר עצמו, נמצא מישור, ונקל היה לעבור אליו, לולא הם המזון וגם בלא זה סבל הוא ואנשיו חסר לחם ואכלו לחם במשקל וזבחה את כהמתו, להחיות נפשו ונפש חכריו. אם יצלח תיר אחד להכין מזון עוד לשני שבועות, אין כל עכוב עוד להגיע עד הציר הדרומי עצמו. הכנת הצידה לדרך אינה נקלה כל כך, כי על התירים לעבור בעגלה וזחלת קטנה על שכבת הקרח והשלג כמה וכמה שבועות. והסוס או הכלב המושכים בעגלה יאבדו מאד עיניהם מזהר השלג ואינם יכולים עוד לעבור הלאה, כמו שקרה גם לשקלטון. הקור — 40 מעלות באמצע הקיץ — הוא הקטן שבחלואה.

אחרת היא בציר הצפוני. סביב הציר הצפוני אין יבשה שלמה, בלתי אם ים של קרח ובהובו מפוזרים פה ושם איים נפרדים. והים עמוק מאד. קאני מצא בי מקום, שמדד את העמק בחבל ארוך

ממנו כשש מעלות וששה חלקים, כלומר כתרע"ו קילומטר. נצחון כזה של תיר אחד על הקודם לו לא נשמע עוד בציר הצפוני. תירי הציר הצפוני נצחו זה את זה רק כמרחקים מצערים. ראוי לרשום את המרחקים, שהגיעו אליהם התירים. ביום כ"ג יוני 1827 עבר התיר פארי מאיי שפיצברגן, אשר בים הקרח הצפוני, אל הציר הצפוני ולא הגיע רק עד פ"ב מעלות וארבעים חלקים. מאז לא נסה איש לעבור עד שנת 1876. ביום י"ב מאי הגיע מרכאס, שעבר את ים הקרח הצפוני מחוף גרנלנד באמריקה, עד פ"ג מעלות ועשרים חלקים. אחריו הגיע לוקווד ביום כ"ג מאי 1882, שנסע מגרנלנד, עד פ"ג מעלות וכ"ד חלקים. הנפלא שבתירים הוא הנורבגי פרידוף ננסן, שעבר בשנת 1895 בספינה "פראם" את ים הקרח הצפוני עד פ"ה מעלות ונ"ז חלקים ומשם עבר הוא עצמו עם יוהנסן עד מרחק פ"ו מעלות וי"ד חלקים. אחריו עבר בשנת 1900 הקפיטן קאני עד פ"ו מעלות ול"א חלקים. האחרון הוא התיר פירי האמריקני, שעבר בשנת 1906 עד פ"ז מעלות וששה חלקים. רק לאט לאט קרבו התירים איפא אל מחוז חפצם ועוד חסרים 322 קילומטר ומחצה, שלא עברה בהם רגל אדם מעולם. ואולם להציר הדרומי אינם חסרים עוד רק 180 קילומטר.

להנבא אי אפשר, אבל ע"פ הנסיעה, שנעשו

פיריטון.

הציר הדרומי והציר הצפוני.

לפני שני שבועות הפתיעה שמועה את כל העולם הדרוש דעה, כי חבל הוקרים אנגלים ובראשם פקיד הצבא שקלטון הגיע כחרף שעבר עד קרוב לציר הדרומי אחרי עברו את ים הקרח הדרומי. הבשורה הזאת עוררה המהון לא רק מצד עצם דרכו, אלא יותר מפני העובדה, שנוסעי ים הקרח הצפוני, הקרוב אל ארצותינו הרבה יותר מים הקרח הדרומי, לא הצליחו עוד לגשת אל הציר והירי ים הקרח הצפוני היו כבר רבים פי שלש או ארבע מהירי ים הקרח הדרומי. לפי ההודעות כעתונים היומיים הגיע שקלטון בהדרג יתר עד 88 מעלות וכ"ג חלקים (כידוע חולקה הגיאוגרפיה את כדור הארץ לש"ס מעלות; לחצי הכדור, הגחלק ע"פ הדמיון ע"י הקו המשווה, ק"פ מעלות, ולרבע הכדור, מן קו המשווה עד הציר, השעים מעלות). לא היו לו עוד לעבור עד הציר הגיאוגרפי עצמו רק מעלה אחת ול"ז חלקים (החלק הוא אחד מששים במעלה) או לפי מדותינו הרגילות (מעלה הוא 111/3 קילומטר) פחות מכ"פ קילומטר. בשנת 1902 ב"ט בדימבר הגיע התיר סקוט עד פ"ב מעלות וי"ז חלקים ושקלטון הרחיק עתה ללכת

ענינים מדיניים.

המרידה החדשה בטורקיא. הכל דמו, כי כל הסכסוכים כמזרח כבר המו, הפרלמנט הטורקי והסינאט והשלטון הסכימו כבר לפשר עם אוסטריא וכן כל הממלכות האדירות הסכימו כבר בפירוש לספוח כוסניא כאוסטריא-אונגרי, הסכסוכים פרקו את נשקיהם ופסרו את חיל המלואים וכן עושים גם כמובטניגרא ואוסטריא כבוסניא. חיל המלואים החונה שם ההחיל לשוב אל כיהו, הפשר בין טורקיא ובין בולגריא גם הוא קרוב לקצו. על כן נקל היה לקנות, כי מעתה שלום והשקט ישלמו במדינות המזרח והארצות ההן השיבנה להתפתחותן המבטית הדרושה להן אחרי המהפכות וההתרגנות, שהחרידו אותן עד כה. והנה מרידה חדשה בטורקיא. המרידה המתנגדת, שהתחילה כרוסיא ובפרם מיראחרי מרידת החפשים ושהשיבה את הכל לאיתנו ושהמבטית את כל התקונים החדשים כים של דם, המרידה היא כאה עתה גם כמורקיא, אף שאחריה לכא. כעס האוחזים כנושנות ושנאתם לכל הנועה חפשיה נכבשו עד כה ועתה פרצו פתאם והציתו את אש המרידה המתנגדת של המאות השחורות המורקיות ככל פאתי הממלכה וכבר לכרו אנשי הצבא המורדים את הפרלמנט כשם הנכיא מחמד והפילו את כל המניסטריוס ואת נשיא מועצה הממלכה, המניסטר למשפטים ופקידים אחדים נהרגו. חמא חמאו דורשי החרות כמורקיא, שמיד כתחלה התנועה לפני המרידה נפלגו לשני מחנות שישמרים זה את זה. מפלגת האחדות והחרות של המורקים הצעירים רוצה כממלכה עזומנית מרכזית, שכל הממלכה תהיה כמו "מעור אחד", בלי זכיות מיוחדות למדינות וללאמים, ומפלגת האגודת הלברלים רוצה לא רק בחרות האנשים, כי אם גם בחרות העמים. לכל עם דורשים זכיות לאמיות, שלא יהיה תלוי כדעת הממשלה המרכזית בעניניו הפנימיים. כידוע נצחה המפלגה הראשונה והשנאה בין שתי מפלגות החרות נכרה מיום אל יום, וכמחלקת הזאת השתמשו עתה הנסוגים אחר ומקרה קמן עזר להתפרצות ההתקוממות. אחד מראשי אגודת הלברלים, העורך חסן פחמי, נהרג בחוץ ועד כה לא נודע מי הוא הרוצח. בני מפלגת חושידים כמורקים הצעירים והסכסוך התגבר והלהלך עד שהחליטו הלברלים לפוצץ את שלטון המורקים הצעירים ככל אופן. על כן התחכרה להם, "אגודת המחמדיים" של הנסיגים אחר וכהיות עתה בעיר הממלכה נדודי צבא כאזיא, שאנשיהם מחזיקים בקנאה כשמה הישנה ישומטים כל התקונים, נקל היה לשתי המפלגות, המתנגדות למורקים

כשכר — צריכים לעמד תחת בקרת הועד הפעל והשנחתו.
 נניה נא, כי יעלה שכרו של כל סוכן לששת אלפים פרנק לשנה, למחיתו ולהוצאות נסיעותיו, אין כל ספק בדבר, כי יבניסו פי עשרה מהסכום הזה ע"י גבית התרומה השנתית והפצות השטרות השונים של המוסדות ונבית כספי הקרן הלאמית וכדומה.
 לו היו לנו מאה סוכנים כאלה בכל העולם, כי אז היו כל המוסדים בא"י פורחים ומשתששנים. העד היותר נאמן לזה היא ה"חלוקה" שבעזרת סוכנים כאלה נכנסות לקפתה בערך ארבע מליונים פרנקים מדי שנה בשנה. אין כל ספק, כי ע"י עבודה אינטנסיבית לא יבצר גם ממני מהכנים סכום כזה אל קופותינו.
 סוכנים כאלו יעבדו ביותר מרץ מכל העסקים הנדבנים של עכשיו, כי מכיון שיטלו שכר תהיה מצד אחד אהריותם יותר גדולה ומצד שני יהיו תלויים ג"כ בפרנסתם כזה. זהו כלל גדול שהורנו הנסיון: דבר שאין בו נגיעה עצמית פרטית אי אפשר לו להשתגשג ולהתפתח כל צרכו.
 אמנם אפשר, שע"י זה תגדל ג"כ הרגנות וההשדנות. בעלי השכונות שמהים בראותם את ההוצאות הגדולות ירגנו ויאמרו: האם בשביל אנשים פרטים עלינו לחשוך את פרומותינו? ומוציאי דבה ימצאו פה כר נרחב, אבל מפני נרניים ומוציאים דבה אי אפשר להמלט ככל מוסד שבעולם, אם היה מי משניה על כמו אלה אי אפשר היה לשום מוסד שבעולם שיתקים. כמובן עד כמה שיהיה אפשר צריכה שתהיה הבקרת וההשגחה חזקה, אבל כל המכשולים והמגרעות שיוולדו כזה — ואין ספק שיוולדו — כדאים יהיו בשביל התקונים העקרים, שישנו את מצב כל ההסתדרות תכלית שנוי. ההפסד האפשרי יצא כשכר הודאי.
 הנני מוכן בדברי אלה כלפי הועידה הציונית, שתהיה בשבוע הבא בלבוב, שהיא תשים לבה אל ההצעה הזאת ותעורר ג"כ את תשומת לבו של הועד הפועל על זה.
 שבה וואלקאווסקי.

אפשר לו לכלל כלו שיעבד עבודה אקטיבית. לשוא הושדים בנו כאינדיפרנטיות, בקריות-דוח. שקר הוא, כלנו נתונים בכל לבכנו וכלל מאדנו אל רעיוננו, אבל אי אפשר לכלנו להיות עסקנים ולעבד עבודה תכופה ומתמדת, תדורשת את כל העת ואת כל תשומת הלב.
 כזה יוכלו לעשות רק פקידים קבועים בשכר, סוכנים ממונים לכל השנה ככל גליל וגליל. בנליציא למשל רדושים למצער שלשה. הסוכנים הללו צריכים להיות הזורים מעיר לעיר ומעירה לעירה בפלם, לתבוע ולחזור ולתבוע, לבקר את כל עיר למצער פעם ברבע שנה.
 אולם לזה יהיה צורך בעוד תקון עקרי אהר. כמדומני שבישיבת הועד"פ הגדול כבר הוהלטה איזו החלטה בענין זה. קודם כל צריכים לערוך קטסטר מפרט מכל הציונים שבעולם ולהטיל חובה על כל ציוני אמיה, להרים תרומה שנתית קבועה למצער כפי אותה התרומה, שהוא מרים מדי שנה בשנה אל כיהמ"ד, שהוא מתפלל בו או אל הצבור שהוא שייך אליו. השקל והנדבות הכלתי קבועות לא יספיקו בשום אופן. ואפשר יהיה לנכות את התרומה ההיא בארבעה שעורים פעם ברבע שנה. נבית התרומה תמסר אל הסוכנים החוזרים ועם זה יוכלו לעשות הרבה תעמולה בשביל כל המוסדות הקיימים; יכולים יהיו למכר את השטרות של אוצר ההתישבות ושל ההברה להכשרת הישוב וכדומה, הם הם יריקו ג"כ את הקפסאות של הקפה הלאמית תחת השנחת הועד המקומי ורם יעשו גם נפשות חדשות בהפיצם את הרעיון ע"י משאות והוצאות גם בין אלה העומדים מרחוק. כר נרחב לפעולתם ימצאו לא רק בין הציונים, אלא גם בין חלק גדול מעמנו שאינם ציונים רשמים, אבל הם מתיחסים בחבה אל הרעיון. מוסד ככצאל למשל אהוב וחביב הוא כמעט לכל שדרות עמנו, ולאט לאט כשיתרבו האמצעים ויהיה אפשר להראות על איזה דבר בפעל, על יסוד בית הרשת הנון, על יסוד מושבות חדשות, על יסוד בנק אנררי וכדומה, אז יתחכבו כמהרה גם כל המוסדות אצל כל בני עמנו, שאינם עוד ציונים רשמים. העקר אם רק יהיו תובעים הגונים. כמובן צריכים הסוכנים להיות אנשים של צורה ונאמנים טובים. על כל ארץ גדולה צריך להיות ממונה משניה אחד על כל הסוכנים, שינצה על כל העבודה ושלפניו יהיו אחראים וממנו יקבלו את שכרם, והמשגיחים הללו — ג"כ פקידים

אינה חשובה כל כך מצד עצמה. כן היא כראשי ההרים וכן בצירי הארץ וכן ככל דבר שחוקרים או הירים מנסים בו את כחם, להעביר איש את רעהו, למען ינחלו כבוד ותהלה. בהסתכלות בלי נמיה צדדית וכלי משפט קדום אין ערך רב להמספרים, אשר בהם יעריכו הנוסעים את ערך מסעם. חשיבות גדולה הרכה יש להגתליות, אשר יגלו התירים — אם חכמים הם — בדרכים כפרים יגיעו אל מטרם. ובכל זאת יש לשמוח גם על הנצחונה, שיבטאום התירים כמספרים, אף על פי שהם רק לכבודם ולהפארתם יתכוננו. כי באמת רק ההתחרות הזאת בין התירים מביאה לידי ידיעות חשובות ככמה מקצועות המדע ולנסיונות חדשים כמסעות כאלה ולהתכלות יקרות כהתנכרות על כמה מכשולים, העומדים על דרך נוסעים כאלה".
 בשביל קניני החכמה של האנושות פועלים יותר אלה מן החוקרים, ששאפות אחרות היו ליסוד מפעליהם, הערכות להרחבת ידיעות הארץ וכיחוד להבנה פנימית ולהסתכלות מדעית על החכור הכלתי נראה של החזיונות אשר בעולם. עד כמה יועיל המסע הזה של שקלשון מתוך נקודת ההשקפה הזאת להמדיע, נדע כאשר יתפרסמו פרטי המסע.
 ד"ר ע. טיעסען.

נשאר עוד לדבר על ערך הנקור כמקום צירי הארץ, לדעת מה הרעש הזה ולמה ישתוקקו כל כך התירים והחוקרים, להגיע אל צירי כדור ארצנו ולעבור איש את רעהו הקודם לו. את ההשוקה הזאת באר פרד' פון ריכט הופן כספרו "תוצאות ומטרות של חקירות הציר הדרומי", שלא גמרו, כי המות הפתיעהו וגזל את עמי מידו. הוא כותב כך:
 "ההשוקה לעבור איש את רעהו היא יסוד כל המעשים הגדולים, שימלו אנשים על עצמם כסכנת נפשם וישליכו חייהם מנדר כגללם. לפעמים רק דמיונות שיא וחזון כזכ הם, אשר ישאפו להם אנשים, הרוצים שישאר שמם להפארת לדור אחרון, בלי כל תועלת ממשית לעצמם ולאחרים. כגבור יקדיש אדם לדמיון הזה את כל כחותיו, להתגבר על כל מכשול ולזכות כמדרגה הראשונה של כבוד ותהלה. מטרות כאלה הן ראשי ההרים הגבוהים, ארצות פראות בלתי נודעות וצירי קטב הארץ. כאשר הגיע כבר אדם אל ראש ההר הגבוה ככל ההרים, אז יגרע ערכו כהור מטרם. גם השאפה לבקר את הצירים החלש כאשר אך יצלה אדם להגיע אליהם. ורק עתה כפרם דרבה כף רגל אדם עליהם ישלחו כל עמי התרבות ככל שנה הירים כהוצאות עצומות לבקרים. ודרך אנכי יגלו כדרכם דברים חשובים ככל מקצועות החכמה. אבל נקודת המטרה עצמה, שרק אליה ישאפו הנוסעים,

3000 מהר ועדיין לא הגיע לקרקע הים. תחת אשר שכבת הקרח, אשר סביב הציר הדרומי, נחה ושוקטה כהקרקע אשר החתיה, הנה שכבת הקרח, אשר סביב הציר הצפוני משתנה ככל עת עם פני הים הגדול אשר החתיה. לפעמים בקיץ ישכר מכסה הקרח להסיסים, להרים, לאבני אלנכיש מתרוצצות וסוערות ואי אפשר לעבור שם לא כעגלה ילא כספינה, כי על כן כבר גמרו, כי אין לעבור אל הציר הצפוני רק ככדור פורח, אבל הסיסין לא הצליח. אנדרעי עכר כך ולא שכ ולא נודע איפה מת ומה היה לו. עוד עצה אחת יש, שהשתמש כה גם ננסן. יש כים הקרח זרם הים, השולט כגזרי הקרח וסוחכם עמו והעובר עם הזרם הזה כספינה לא ינוק, אם יכון את כח הספינה אל כח הזרם. בשנה הבא ינסה עוד אמונד זון לעבור כספינה אל הציר הצפוני כעזרת הזרם. אבל אין הדרך כטוחה. כי קשה לכון את שעור הכח של מהלך הספינה אל כח מהלך גזרי הקרח עם הזרם כדיוק ואם יחזק הזרם מעט, אז הספינה כסכנה. ונקל לשער את הככרות, אשר לעובר כספינה בין גזרי קרח מהנועעים המיד, כעוד אשר העובר אל הציר הדרומי דורך על מכסה קרח ישר, הדכוק כקביעות כקרקע הארץ. כזה יוכן היטב כודע הצליחו מבקרי הציר הדרומי יותר ממבקרי הציר הצפוני. אע"פ שהקור סביב הציר הדרומי חזק מאשר סביב הציר הצפוני.

צעירים, להסיתם למרוד בפקדיהם וללכוד את בית הפרלמנט. אנשי הצבא דורשים עתה, להשיב את חקי הקוראן לאיתנם ולבטל את הסדר החרש, שהנהינו עתה על פי מנהגי הכופרים האירפיים. סכנה עצומה יש במרידה הזאת גם מהלאומים השונים היושבים כשורקיא, התומכים כידי „האגודה הברלית“ בדרשה זביות לאמיות לכל העמים, והשורקים הזקנים מן השלטון הישן, שהודחו מבנם, שמחים ותומכים כסתר את המרידה בכסף ובעצה, לכן אין מן הנמנע, שנסיגה רבה לאחור תהיה גם פה כמו ברוסיה ובפרס.

סוף הברית שבין אנגליא ויפן. ממשלת יפן הודיעה את אנגליא, כי תבטל את הברית, אשר בין שתי הממלכות האלה. הברית בין אנגליא ויפן היתה משען עזו ליפן במלחמתה עם רוסיא. גם לאנגליא נחוצה הברית מאד, להכריע נגד צרפת ורוסיא, שגם להן ישנן ארצות גדולות באזיא המזרחית כמו לאנגליא וכשעת מרידה או מלחמה דרוש מאד בעל ברית. אך נפש יפן כחלה ככרית הזאת, יען התחברה אנגליא גם לרוסיא וגם לארצות הכרות באמריקה, שתי הממלכות, שאפשר להן לעמוד בקשרי מלחמה עם יפן ומפניהן תתבצר יפן כל הימים. ממלכה העומדה בכרית עם שני אויביה אין יפן יכולה לעמוד בכרית. כרית כזאת תוכל יוהר להזיק מאשר להועיל. גם כמסחר היפנים כחינא יגרמו האנגלים נזק גדול ליפן. על כן בא מהרה קץ לירידת שתי ממלכות הים האלה. רוסיא רואה בזה נצחון ונחמה.

על המצפה.

הברוא של תבואות ויהודי גליציא.

התפתחות המסחר של תבואה וקמח קבלה בשנים האחרונות באוסטריא-אונגרי צורה מוזרה ומשונה וחזונה היא לכתוב על אדותה בעתון עברי, להיות רוב האוחזים כענף המסחר הזה מבני עמנו. חיים אנחנו בתקופה של המצאות, והנה עוד המצאה, תגלית חדשה, שלא ידענוה מקודם. הסוחר בזמן הזה איננו עוד אותו סוחר בתבואה או בקמח, שראינוה לפני שנים. אז היו המקח והממכר רק מן המוכן, ובדבר שלא בא לעולם לא התעסקו, על כן היה הסוחר, יכול לכוא פחות או יותר על שכרו ולחיות חיים שלווים ושקטים. ועתה הסוחר ביבול האדמה איננו סוחר במובן הפשוט של המלה הזאת, הוא עתה משחק בכרזא, פשוטו כמשמעו.

האומנם? כן הוא, רבותי; אחת היא אם באופן ישר או בלתי ישר (אונמיטמטלכאר אדער מיטמטעל-באר). עובדא מעציבה היא, שאין איש יכול להכחישה, שכל סוחר בתבואה וקמח נסחף, ברצון או שלא ברצון, עם זרם הכרזא אשר ליבול השדה ככרית אונגרי, ובעוד שלפנים היינו רגילים לראות רק אנשים מהשרדות העליונות משחקים בכרזא, מרויחים או מפסידים כפעם אחת הון רב, עתה נוכל לראות את המחזה הזה גם ככני גילנו, ולבעלי הכרזא יחשבו עתה גם ר' מרדכי ור' מידרום מכירינו כבל עיר ועירה. ומנוחך הוא, אם גם מעצב, לראות כעת הרת הנועה רכה על הכרזא סוחרים מאחינו, שידיהם מלכלכות בקמח וסוכין אוחזים — שלשה או ארבעה בבת אחת — את העתון היומי בשפת המדינה, שפה שאינם נוקקים לה כלל, ומכיתים על הקורן, אם עלה או ירד. כן נעשה גם היהודי הגליצי, שמצבו היה תלוי גם עד כה כאויר, לבעל ברזא, ככיבול, ומעלית הקורן וירידתו תלויה פרנסתו ופרנסת כיהו. ומה היא סכת החזיון המעציב הזה? הסכה מובנה לבקיאים כדבר. הפרודוצנט של החכואות משהמש גם הוא היום בשפוקליציה; אם הוא עשיר בכסף, אינו מוכר את תבואותיו קמעא קמעא, וממאן ככלל למכור בתחלת הקמפניה, ואם הוא פרודוצנט, שכיסו ריק, אז הוא מוכר הכל מיד להשפוקלנטים אילי הכסף, ואלה עם הפרודוצנטים העשירים ביחד עושים את השוק, ומפקיעים או מורידים את השער כאות נפשם. בתחלה הם באים במספרים יבשים, המעריכים את

תוצאות התבואה של השנה באוסטריא-אונגרי במדה פחותה משל השנה הקודמת ואם באים מספרים ממקום אחר ומטפחים על פניהם, אז ימצאו אמתלאות להטקטיקה שלהם, ומוכיחים, כי ארגנטניה וקנאדא אינן יכולות לשלוח תבואותיהן לאירפה, ובכן שוק אירפה מוכרח להיות ביוקר. בכה הם באים יום יום במענות אחרות, ובין כה וכה, ופיות של מיליוני אנשים פתוחים, ובתי המטבח אינם יכולים איפא להמתין ומשלמים בעד התבואות מחיר גבוה כאשר ישוהו עליהם, אם רק רוצים האדונים הנזכרים למכור; ואם נקנו התבואות ביוקר, אז יערה, במובן, גם מחיר הקמח. וסוחרינו בגליציא בקראם מעל העתונים איזו מחירים שלמו כתי המטבח — שבודאי יודעים המה הבל — בעד התבואות, אז יקנו גם המה תבואה וקמח באשר יכולים לשפוקליציא והמה גורמים על הכרזא Hausse מאין במוה, עד שלא פעם אחת הננו קוראים כהידיעות הבאות בעתונים מהכרזא הבורפסטית, שבגלל הקניות הרבות מגליציא הופקע השער. כן, אחי, אתם כעצמכם תשמישו את הקרקע מתחת רגליכם, כפזיזות הסחר, כפזיזות תחיו, ובפזיזות הזאת אתם מוסיפים עוד על הרלות בגליציא. אינכם מבינים ערמת עושיכם והפלו ברשה, אשר טמנו לכם. אלו הייתם זהירים כקניה ולא קניהם כשעת הכהלה, לא אכדתם את כספכם לריק ולא גרמתם יקרות בלחם.

קראקא, מ. כץ.

מהעולם הציוני.

לוועידת הציונים בלבוב. לרגליוועידת הציונים מכל גליציא, שהיה כלכוב כיום 18 אפריל ומחרתו, הועירה הנהגת הקרן הקימת כוויין גם אספת גבאי הקרן הקימת, שאליה יבא גם ראש ההנהגה ד"ר צווייג מוויין. סדר היום הוא: רין וחשכון מקבוץ הכסף ככל המרכיזים וכל הנוגע בזה. נחוץ מאד, שיתאספו כל המתעסקים בקבוץ כסף לקה"ל, להועץ יחד במה להרבות את הכנסות הקפה וכסדר העבודה. **המדינות החדשות של הקה"ל.** המדינות החדשות של הקפה הלאומית כבר ישנן ונתחבבו. הן יפות כתארן ושוכות להרביק על כל מכתב. הבניתן כתכנית מרקות היוכל האוסטרייה. נקל יהיה לתת מהלכים להן בכל שררות עמנו. הן נמכרות כמחברות מחברות, מחיר כל מחברת שני כתרם. בגליציא אפשר להשיגן אצל מאיר העניש כסמניסלב, וו. כארד כבטרנפול והירש ראזענבוים בזלושטוב.

פיליטון המזו.

אבעבועות של בורית.

בקשה אוסטריא לשמוח כחג האביב כראוי כנצחונה הגדול נגד הנועה הסלבים ונגד שונאיה ושונאיה בין הממלכות הגדולות, ששכו ככליון עינים להתפוצצות הממלכה הכפולה ולשול ירושה, והנה בא השמן וערבב את השמחה, הכיא מעשה רייכער וכל בני וויין ובל אוסטריא שבחו במהרה את הגדולות והנוראות, שנעשו לפני ימים אחדים בפוליטיקה הרמה והכל משיחים כמעשה רייכער. סר גיאורג ככור פטר מעל שלחנות יושבי קרנות ומעל ספסלי ביהמ"ד, נעלם אהרנתל, נזנח איסולסקי, מה לנו בוסניא, מי לנו סרביא! הכל מטפלים כרייכער, הוא גבור היום, לו הכו גדל, לו הנו כבוד. חפצתי מאד לדעת בכה זכה מעשה דייכער להיות למלה כפי כל יותר מכמה פושטי רגל אחרים. המעט כנקרומים יקרו בכל יום? המעט שטרי חוכ ישארן בכל יום בלתי פרועים? ואין קול ואין רעש, ועתה ילדים בערשיהם ממללים בענין רייכער! שאלתי פי חכמים ואין מגיד לי, דרשתי בין הסוחרים ואין פותר, חקרתי מפי בעלי הון ונתנו לי פתרונות כהרמתי פרעה על חלומי. העתונים היומיים הרגישו

כפלא הזה והם מטעימים, כי החובות עולים למ"ו מיליוני כתר. אמנם זהו סכום נורא אף בין הולכי בטל, המכונים רנפירים, כוויין ובין פחות הכרזא ובין המתערכים על סוסי המרוץ. אבל איש לא מנה את שטרי החוב ואיש לא ראה את הפינקסים לע"ע ומאין הם יודעים? זהו כפי הנראה רק נסיון לפתור את סוד השאון, שגרמה בריחת הנוכל. על כן נהניתו מן המענה, שנתן לי על זה לץ אחד חצי משוע. הוא ענה ואמר: כדורו של צפלין פקע כוויין! בתחלה לא הבינתי דבריו, אך אחרי העיון ראיתי, כי המשוע הזה השכיל הפעם להביע רעיון עמוק, אולי בלי כונה. הלא נהנה נבואה לשופכי.

ככל הארצות משכרים שבנים גדולים את מחם, לכבוש אתים האויר ולהוליך כו ספינות למחוזי חפצם כמו על ים המים. הוי המימים, את האמנות הזאת המציאו כבר הולכי בטל כישראל לפניכם ודא עלתה כירם ומה יהנו ומה יוסיפו הנמושות הללו! המעט מגדלים פורחים כאויר בנו מבקשי פרנסה יוצאי ביהמ"ד הרוצים לכרוא יש מאין? ורכים מהם העפילו לשום כמרום קנם ולשלוט במכמני הזהב וללכוד, להיות ידם רוממה, גם תקיפות פוליטית ואיקונומית ומה עלתה כסופם? ראה מעשה רייכער! הכדור הנפוח או יותר טוב האבעבוע של בורית פקע כמרום שבתו כנשוכ כו רוח מצויה והרוכבים עליו נבלעו כקרח וממונו כפי השאול הפתוח תחתיהם המיד. כן יאכדו כל לוכדי האויר הרוכבים כנאותם כשחקים ומפילים חתיהם על הנמלים החרוצית, ההולכות על מצוקי ארץ ונהנות מיגיע כפן.

זהו סוד הכהלה, שגרמה בריחת רייכער כין בני גילו, הרוככים ככרובים על — אבעבוע של בורית ומדכאים דלים עמלים ופושטים עור ענוי ארץ מעל עצמותם. מי זה יערכ בעדם, כי גם סופם לא יהיה כן! כמפלת רייכער אין לנו לראות מעירת רגלי מלוח ברכית אחד אם גם הענק שבכל חבריו או כמו שקראו לו „מלך הנושכים“. כמפלת רייכער ראינו פקיעת שמה שלמה של עסקי אבעבועות של בורית, אכדן עסקי האויר, גן עדנם של רכבות יהודי אירפה. כקורא שמטה אחר אין הרעש גדול כמו עתה, יען כי כפרידריך רייכער נסיך הקבצנים המושלים התלכדו כל הנבלים והמעיות והתקוות הכוזבות והצביעות וקלות הדעת והסכנות של כל החיים מן האויר. פקעה ספינת האויר וכל העם ישמעו וייראו ולא יידון עוד. המחטט.

מכתבים מערי המדינה.

קולדימא. עירנו היא עיר ואם בישראל, אחת מן הקהלות החשובות כגליציא. מספר היהודים מ"ו אלף יש לנו פה גבירים שאין כהרבה קהלות דונמתה; חרדים והסירים ממפלגות שונות, משכילים ונאורים, ציונים וסוציאליים; יש לנו חכרות הרבה לצדקה, לת"ת, לכקור חולים, להכנסת כלה וכדומה, גם חכרת „עזרה“ כללית ליהודים כגליציא, לשכה מרכזית של הציונים המזרחיים, יש לנו מגיד משרים, גם נכדים ורכיים כארבעה או חמשה; יש לנו בתי-חולים, בית אסף זקנים וזקנות, מקולין מיוחדים למכירת כשר כשר ועליהם ממונים ארבעה נאמנים, המשגיחים על הכשרות. אין מחסור פה כשום דבר, שער גדולה ונכבדה צריכה שתהא כה... רק דבר אחד חסר כעירנו, דבר שאינו חסר אף בקמנה שבקהלוח; רב אכ"ד ובי"ד שלם. הכל יודעים, שאין בי"ד פחות משלשה, וכעירנו אין רק מו"צ אחד ועל ידו עוזר, אכרך אחד, שנהמנה זה מקרוב, וזהו כל בית הדין הגדול כעיר רכתה-עם כקהלתנו. מאז נלקח רבנו הרה"ג ר"ג שמעלקיש לכהן כפרמיסלא והרבנים הזקנים, ששמשו פה בתור רב"ד ומו"צ הלכו למנוחות נשאר ביה-דינו שומם, הועירא דמן כחריא מלפנים נעשה ראשון ואחרון, והדין הצעיר, העוזר על ידו, אף שאומרים עליו, שמלא כרכו כגנפ"ת, ככל זאת לא שמש כל צרכו וכל העול הגדול מוטל רק על

הדין האחד; הוא מורה הוראות, הוא דן בין איש לרעהו, הוא מסדר גימין וקדושים, הוא משגיח על דשורה של המקואות, ומכל היראים והחרדים בעירנו אין חולה על הדבר הזה ואין חושש שמא יבשל כח האחד יחיד הזה וכשל גם כח עוזרו ויבשילו גם שניהם את הרביב. משה רבנו היה גדול מהמו"צ הזה ושמע בקול חותנו, שהזהירו, נבול הבול גם אתה גם העם כי כבוד מן הדבר, לא תוכל עשהו לבדך". והדינים לא רק שאינם נותנים כבוד לאמת ואינם דורשים מפרנסי עדתנו להיסיף על הכ"ד, אלא אדרבה, הם מכתיחים נאמנה, כי לא יאונה לצדיקים כמותם בל און ומשלה לא תצא מתחת ידם, אך באה עיכוא ומפחה על פניהם! לפני הפסח הכריז הכר"צ פה. שכל המוכרים י"ש ושבר לרבים, בל יעזו לכתוב ח"ו שטר-מכירת חמץ אצל ת"ח אחר שאינו מן הכ"ד ואשר לא ישמע לקול האזהרה הזו, יורה הכ"ד על חמצו, שלא נמכר בדת. כמובן עשהה אזהרה זו רשם אי-נעים על רבים בעירנו, כי מלבד שני דיני צבור אלה יש לנו תה"ל פה לומדים ות"ח הגונים, היודעים פרק בהלכות פסח למצער כאחד משני הדינים, אם לא בשניהם יחד, ויודעים איך לכתוב שטר מכירת חמץ, אך מי זה יעזו להרהר אחר גזרת הכר"צ, אשר האסור והמותר ביד לשונו. ובכן מי בעל חמץ ננש אליהם, ובכניה הדין היה הדחק רב, מעין הדחק שאצל השוכ"ם בזמן שחיטה הכפרות. בין הנדחקים היה איש משכיל אחד, אשר הרשה לו להוביח את הדין הראשי על העול, אשר עשה לכמה לומדי תורה בעירנו, שהשתכרו המיד אנורות אחרות פשוטי דספרא כשבר בתיבת שטרי מכירה. אך הדין ענהו: "ישנם אמנם בעירנו בני תורה, היודעים לכתוב שטרי מכירה בדת, אבל מי שאינו יושב על כסא ההוראה אינו במיה שלא יצא מכשול מתחת ידו, בעוד שהיושב על כסא ההוראה יש לנו ביחוד, "סיעתא דשמיא", שלא תצא תקלה על ידו". אם קבלה היא נקבל, אבל בקשו ומצאו שטרי מכירה של אותו דין בכבודו ובעצמו, שכתבם בשביל בית כשול שבר ידוע פה בשנות הרס"ו — הרס"ז, בעה שהרבנים הזקנים עוד היו בחייהם והדחק עוד לא היה רב בביתו כמו בשנה זו, וראו זה פלא: באחד נמצא כתוב, "שמכר את החביתים של שבר הקמנים עם הגדולים, הסוסים והשורים, המענות והמרכבות וכדומה, ורק השכר, כל עיקרו של חמץ, לא נזכר כלל, העיקר חסר מן ספר המקנה הזה. ובשני זכר אמנם רב ספרא דנן, את השכר, אך שכח לגמרי, ששכר אינו דבר נוש, כי אם דבר צלול הצריך לבלים ולא מכר את חביתו השכר הגדולים והקמנים ולא בלל איהם אפילו בשתי המלות של "בלים חמיצים", שנוהגים לכתוב בכל שטר מכירה של בעל בית, שיש לו כלי לישא ואפיה. וסיעתא דשמיא של היושב על כסא ההוראה לא הועילה. אין מגמה בותב הדברים האלו לפגוע בכבוד הלמידי חכמים, אדרבה הריני דן את הדין הלז לבק זכות, כי לא נהנה תורה למלאכי השרת והאדם עלול למעות. מגמתי רק לעורר את היראים והחרדים בעירנו וביחוד את הדינים בכבודם ובעצמם, שיודרו להשתדל אצל פרנסי העדה, שימנו בעגלא ובזמן קרוב עוד שני דינים בעירנו ובראשם רב אב"ד או עב"פ ראש-בית-דין הגון וגדול כתורה, ולא היה עדת ה' בצאן אשר אין להם רועה, כי הדבר נמנע לגמרי, ששני אנשים ישאו במשא ההוראה של עיר גדולה בעירנו וסכיבותיה, ואם יתמנו בעירנו עוד שני דינים ואב"ד או דאכ"ד בראשם, רק אז יוכלו להיות בטיחים, כי לא תצא תקלה מתחת ידם בכח כסא-ההוראה.

מכתבים מארץ ישראל.

ירושלם. בערת הספרדים בעירנו עוד לא חדלה המחלקת בענין חכם-בשי. לעת עתה נתמנה הרה"ג ר' נחמן בטיטו למ"מ חכם-בשי. ר' ליב דיין נבחר לפי שעה לחבר מועצת העיר.

אחדים מכני עמנו יסרו בירושלם בית מסחר ספרים גדול, למכור ספרים בכל הלשונוות וגם כלי אמנות של עצי זית ימצעי ביה"ס "בצלאל". בית מסחר הספרים הזה הוא הגדול בארצנו. ממוני הועד הכללי של היהודים האשכנזים מכל הבוללים, פרושים וחסידים חרפו לחג הפסח מצות לעניים חנם והמכו בכסף את החולים הרורשים עזרה. זה כעשרים יום פרצה בעירנו מחרת דלקת קרום המוח ויותר משבעים נפש חלו ער כה ומרו מ"ו. בכל בתי הכנסת התפלרו סליחות והקעו בשופר. והרופאים בלם נייערו להועץ בטה להתגבר על המחלה הזאת. כל בתי הספר וגני הילדים נסגרו. שר הצבא גאמיל-באי מצביא הצבא חלק כבוד ליהודים וצוה את מננני הצבא, לננן בגן העיר ביום הפורים לכבוד היהודים. זה שנים רבות נהוג פה, שמננני הצבא מנננים בגן העיר בכל יום ו' לכבוד השבת הישמעאית ובכל יום א' לכבוד השבת הנצרית וקהל גדול מהאסף שם בעת ההיא. עתה קרא מר מנדל קרמר הגר לפני פחת העיר ושר הצבא על אשר לא ינננו גם בשבת היהודית לכבוד היהודים, שהם רוב יושבי העיר והלא יש ליהודים זכות לזה כמו לאחרים. בהשתדלותו נתן שר הצבא גאמיל-באי פקודה לננן בגן העיר גם בשבת. ירושלמי.

ירושלם. ישאלה ההסתדרות הכללית של יהודי הארץ מעסקת עתה את עסקני הצבור שבא"י. ביפו קמה, כידוע לקוראי "המצפה", ההסתדרות הרשה בשם "שילה" ('שוכה ישראל לארץ האבות), שקבעה לה בתבניתה את השאלה הזאת לאחת מעקרי מגמתה ושאמנם כבר התחילה להראות איזה נצני עבודה. ער כמה מכשרה החברה להוציא את הדבר הזה לפעולה איננו יכולים לדון עוד, את זה יראה לנו העתיד הקרוב. אך הצעד הזה בשהוא לעצמו עיור בנו את המחשבה ואת הברת נחיצותה של ההסתדרות זו, התי באותה הצורה שקבעו לה בעלי "שילה" או בצורה אחרת, כי אמנם הפרוד הגדול השורר בארצנו בין כל המפלגות הרבות והבתות השונות ומה עוב הפרוד-ההיסטורי הישן-נושן — שנעשה כבר כמעט להכרחי — בין "האשכנזים" ו"הספרדים", מוכרחים היו להביא לידי איזו הסיסה ושאיפה להסתדרות כללית, ההסתדרות הזו — לפי תבניתה שהציבה לה — היא איפוא הברחית בארץ ויכולים אנו לקוות ממנה הרבה, אם רק התאמץ להראות מעשים בפעל ולא הסתפק — כמו שאנו רואים אצל רוב המפלגות השונות — בנאומים על הבמה, שאינם עושים עוד כל רושם בא"י.

לפני שני שבועות ערכה האגודה העתומנית היהודית אספה גדולה בבית הכנסת ר' יוחנן בן-זבאי של הספרדים. נאמו מר דוד ילין ומנהל האנגלו-פלשהינה-בנק מר לוי ויעודרו את העם, שיקבלו עליהם את הנתונות העתומנית ולא יהיו בארץ, שהם יושבים בה ישיבת קבע, נהיני דוסיא, אוסטריא, אנגליא, אמריקה וכו'. מטרת האגודה היא, להמציא לכל יהודי בארץ-ישראל את האמצעים להיות עתומני ולהורות לו את הדרך, ומלבד זה חפצים חבירה להשהדל להגן על אינטרסי היהודים העתומנים לפני הממשלה ועומדת היא כקשור עם צירי הפרלמנט התורקי היהודים ועם הצירים הערבים בחירי מחוז זה.

הסתדרות "פועלי-ציון" בא"י מוציאה בכל חדר מחברות עממיות ("אחדות") בדבר שאלות שונות, העומדות פה על הפרק. המחברות נמכרות במחיר נמוך ונקראות בין בל שדרות העם. איך שנתחם להפיע"צ בא"י מוכרחים אנו לתת להם תורה בשביל הצעד הזה, כי בעוד שמפלגות אהרות (ג"כ של פועלים או הרוגלים בשם זה) מסתפקים רק בוכוחים ובקרת בעלמא, שאינם מכיאים בל תועלה, מצאה הסתדרות פוע"צ לנחוץ לעשות איזה צעד חשוב בשביל אותן השדרות-העממיות, שב"כ הם מרכים לרבר בשמם. שתי המחברות הראשונות ("מה

ואת חרות?"; "בית מורשי העם") ערוכות בסגנון עברי קל ומדויק ומקיפות את הנושאים שלהן מכל צד.

וכעוד שאנחנו מוצאים איזה נצוצי החיה בארצנו מוכרחים אנחנו עור הפעם לטפל בחיי העפוש והצביעות, שהנם ג"ב חיוון רא יקר בעיה"ק. בימים האחרונים התרחבה מחרה מסכנה בירושלם וסבורים אתם, שאנשי עיה"ק יא מצאו תיכף את "כלי-הזיון" להלחם במלאך המות? "אספית יחרמות, תקיעות שופר וחפוש המאים", אלה האמצעים הברוקים למחלה, נכרוזו תיכף ומיד בחוצות ירושלים: "יד ר' נמיה על עיה"ק, הזמרת הצבא מנגנת בשבת-קדש ובני ישראל יוצאים לשמע... "בית העם" מקור בל הממאות י"ל"... אלה הם דברי הקי"ק האחרון, שהוציאו "המקבלים הקרושים". ובכאכ לב אנחנו מבימים על החיים העצלים האלה והננו שואלים, האינם יודעים עדיין אלה התוקעים והמחרימים, שרק בעבורם כאית ע"פ רוב כל המחלות האלה, שרק מפני הרפש המניע ברחובותירם של הילכי במל אלה ער החנה נתפשטה המחלה? אבל להם יש תפקידם, "חפוש חמאים", כי ביביל זה הם מרמים, מפרנסים איהם בני הגולה חכם, ואמנם חפשו ומצאו, הזמרת הצבא, "בית העם", גני הילדים, בתי הספר וכו'.

בימים האחרונים באו הרבה סיורי לירושלים, רובם אנגליים עשירים. אתמול בא הנה הלגיס מיפו, כי המשורר ח. נ. בייק והסיפ"ר י. ח. רבניצקי באו ליפו באניה רוסית ויחיגו חג הפסח בירושלים. ח' ניסן תת"ס. בריש מלר.

מקורב ומרחוק.

שונות. המניסטרוים למסלת הכרול באוסטריא עם ועד הפרלמנט ערכו חוק להוקיר את מחיר רמסע במסה"כ. ביחוד יורם מחיר רמסע במדרגה השלישית ומחיר קרטה לכל השנה. — הפרלמנט הסרבי החליט להנהיג מונופול על יין שרוף כמי כרוסיא. — בחרבות מסינה באיטליא הדרומית עוד לא נפנו כל ההרוגים. בכל יום יום נקברים בששים פגרים ועוד לא תכלה העבודה במהרה. אין לבא העירה מפני רסרוחן. — ה"נכיא" האיטלית, שאימרים עליה, כי נכאה מראש על הפיכת מסינה ורגיא, נכאה כי כיום 31 מרץ תחרב העיר פסרובורג, כי חים יעלה ויבלענה. כיום ההוא היה פחד סות בכל העיר ורבים ברחו. — בירוסלב אשר ברוסיא היתה אספת המאות השחורות, להועץ איזו פסודות לתת לממשלה בכל עניני הנהגת המטלכה. — זה עתה נודעו תוצאות רעד האדמה, שהתחולל בפרם בחדש פברואר אצל לארוסטן. קב"ח ערים וכפרים נהפכו כלם ולא נשאר מהם שריד. כעשרת אלפי נפש אדם נהרגו או נקברו חיים ושם לא הציגו את החיים ולא נקברו המתים. — הזקן מוסטא ניקוליטש, זמן העם הסרבי, בן קטיו שנה, שלח יד בנפשו ומת, כי לא יכול ישאת חליו הראשון. — הפרלמנט הסורקי החליט, לענוש כל שורד במלקות. — בתרו ובהו השולמים בפרם. שאין כל מורא מלכות ואין סדרי מדינה. יוד איש ברעהו ראו ממשלות אנגליא ורוסיא לנחוץ לשלוח חילם לפרם. אנגליא הביאה בספינה גדוד צבא כדרום הארץ ורוסיא כצפון. גם חיל מורקי חונה במערב. — הרוצח, שהרג את המזוג פרכר ואשתו בכפר אצל פראקא, הסית בבית האסירים את חבריו למרוד. כאשר לא יכלו שומריהם להם ירו בעד החלון והרוצח ההוא הומת מיד.

*

נצפה בלא משפמ. כליל פורים קרה במראקא מקרה מבהיך ומרגיז. בליל שכת שלפניו פרצו, כנודע, שודדים נוצרים מרוסיא בבית השלחני גראיובר פה וכפתו אותו ואשתו ונערה אשר בביתם וכמו בדרך פלא נצלו ממות ומשור. בליל פורים מצא יהודי את השודדים בבית מרוח וקרא לשוטרים. הם נסו החוצה והשוטרים רדפו אחריהם והשיגום לפני הגישר, וכאשר קראו השוטרים לכל העוברים לתפשם, ירו השודדים ומחצו את אחד מספירי הפיליציא ויהודי צעיר אחד שעבר לתמו.

הנמצאים נלקחו אל בית החולים, הפקיד שב לאיתנו ויהודי, אייזיק שווארצבערג שמו, ממשפחה חשובה באר, בן כ"ח שנה, התהפך על עיש דוי ארבעה יטכועות והרופאים נלאו למצוא לו מזור וכחג הפסח מת ביסורים קשים ומרים והניח אלמנה ושני יתומים. הוא פרנס אותם מיניע בפיו, כי סוחר חרוץ היה, אך הון לא היה לו. עתה נשארו ב"ב בחסר כל. גם יד טרוביהם לא תשיג לפרנסם ורם עזובים ונתונים לכפן ולטחפור. מי מאחינו יהום על האמללים דאלה יואיל לישלוח נדבתו ע"י "דמצפה" פכתר ולמעלה, למען תיסך לר האלמנה איזה משלח-יד. את הנדבות ושמות נותניהן נפרסם ב"המצפה".

פעולות צוהריני. מקראקא נשלחות לכל הערים ורכפרים אשר מסביב מגלות עפות מאת ועד נוצריי סוציאלי נדפסות בזקמגורף, להסית את האכרים להכדל מן היהודים כמקח וממכר. המגלות מלאות שמרים ישנים ורבות ישוא. הפוליציא חפשה אחרי המשחחים ולא מצאתם.

פעולות האליאנץ. בישיבה הכללית של חברת "אליאנץ" בווינ הודיע ראש החברה דוד ר. ש. גוטמאן, כי כחדש הבא תפתח החברה נן ילדים ליהודים כפרואנוב בנליציא, גם עוסקה חיי ביסור כים לעם לירורים באלעסק אצל זלוטשוב. החברת העזרה לעניי עמנו בנליציא קצבה חיי גם בישנה רואת, כמו בשנה ישעברה סך 5000 כתר לתכלית לכוד רנערות עבודות ביתיות. גם לב"ס של היהודים ברומניא קצבה רח' כמו עד כה תמיכות. — כחדש מרץ יש"ו יצא גורת גרוש בכוקובינה על מ"ג בתי אבות יהודיים מגולי רוסיא, דמתפינסים מיניע כפם. "האליאנץ" הושתדלה בערם אצל המניסטרוים ואצל שלטון רמדינה היממשלה נעזרה לה.

הרפת לואיגר. לכבוד האחוה בין האנטישמים בווינ ובין צוררי ישראל פרומניא. ישנסודה לפני שנתים כאשר נסע לואיגר ותלמידיו לכוקרשט, לישמוח דראות לחץ יהודים בפעל בחפצו, החליטה מועצת העיר ווינ, לקרוא לרחוב אחד כמחוז השמיני בווינ רחוב פנטאקווינא על ישם ראש האזרחים בכוקרשט, שבקר אז את ווינ, כזה עשה לואיגר את עצמו לשחוק ברומניא, כי מועצת העיר בכוקרשט קראה אמנם גם הוא רחוב אחד על שם לואיגר לפני שנתים וזה עתה בשלה את השם, כאמרה, שאין לואיגר בדאי.

אדלף פון זונגתל. בערב פסח מת כפראג האמץ התאטרוני הנפלא היהודי אדלף פון זונגתל, שהיה הגדול בכל המשחחים על הכמות האשכנזיות. נ"ג שנה עמד כראש המשחחים כתיאטר של ארמון הסיסר בווינ ושמו היה מרום ומפואר בכל העולם. וכל מכי חבל ככדוהו באותות כבוד וקיסר אוסטריא חלק לו תאר אציקות לו ולזרעו אחריו. הוא היה תפארת אוסטריא ומהמד כל בני ווינ, הכל התכרכו בו והיה למופת לרבים ככל דרכיו. מדותיו וטהר לבו, שקידתו כדרישת החכמה ובעשית חובתו באמונה וכזהירות רבה היו למטה כפי כל ימי שני דורות ואין פלא שישמועת מותו הפתאומית פעלה כרעד אדמה אדיר, כל אוסטריא חרדה וככל מקום יששני אנשים נזדונו יחד כשכוע ישעכר לא דברו רק על אדות אדלף זונגתל איש הפלא. רק מעטים מן הקוראים העברים הכינו ערך האיש הזה וסכת הרעש שעשה מותו בעולם. אכר נקל להעיקר גדלו אם נדע, שלמרות היותו טחמד לכ כל האריסטוקרציה האוסטרית ופאר בית הסיסר, לא נועז איש מעולם להניד לו וואה לרמז לו, כי טוב שיטיר דתו, כמו שנוהגים בכל היהודים בעלי הכשרון, הרוצים לנחול מקומם הראוי בעולם. מה שנחשב לאחרים לעון נחשב לזונגתל למעלה וליתרון. שום אדם מכני מרום עם הארץ לא העיז לחלל את טהר לבו של האיש הגדול הזה, ליעצו לחלל כריתו עם מולדתו ועמו ולהדבק בהם, כי ידעו שלא איש כזונגתל יכבוד כאלקיו ובעמו בעד כבוד ובעע. ואמנם זונגתל התפאר כיהדותו וכא פעם אחת אמר, כי רם למולדתו היהודית עליו להורות על גאון כשרונו ועל מדותיו הנעלות וכזה עשה כבוד לעמו, אשר אין ערוך לו. עד יום מותו היה מלא כח עלומים ולמרות ע"ה שנותיו כעבודה כלתי נפסקת לא נראה בו שום אות זמנה. וכמו שחיי כל ימיו בלי צער ותלאה ויגון כן מת פתאום כערב פסח כלי ימורי מחלה וכלי חכלי מיתה. שלשה כנים נכבדים וכת אחת הניח.

מכל אפסי תכל כאו מכתבי נחמה אל משפחתו מלכים ואצילים וחברות וחכמים ואמנים מכל העולם השתתפו כאבל. — אכיו היה סירר כינוני כבודפסט. בישנת המרידה 1848 אכר כל הינו ונתן את כנו לחיש. כלמור המלאכה. כאשר השתלס במלאכה הזאת רישב כא ווינה להישתכר ובהיותו רגיל להביא כגרים לתיאטרון של הקיסר התודע אל גדולי המשחחים. יזכריוו בו כשרון כלתי רגיל ומאו החל ללמוד אמנות זו עלה מעלה מעלה. הוא היה ממיסדי המוזיאום הירודי בווינ ומראשויו. כצואתו צוה, לנהוג כגופו ובהליותו כמנהג יהודים פשוטים וכן נעשה.

אסקאר מרמורק. בן מ"ז שנה מת בווינ ביום א' של פסח הציוני הירודי הזה מחברי הרצל וחבר הוהים הציוני. הוא כנה לו ישם טוב כאמנותו כתור אדרכל מומחה, שאין רבים כמיהו בעיר הבירה. כניניו הם ממפלאות קרית הממלכה. מאז החלו הציונים באוסטריא למפל כפוליטיקה פנימית פרץ ריב כינו וכינס, כי ראה מראשו, שהציונות עצמה תסכול מאד מזה, וכנאותו נתקיימה במלואה. הוא היה מראשי כהלת ווינ ובעבור זה ישמטהו הציונים רוינים, כי הם כקשו ללכוד את ההלה כרעש ולא כישכום—דרך הקיצוניות של כל מפכנותינו— וכן אכרו כח גדול ומנהל בעל כשרון ואיש חשוב, שבכחו להשפיע על כל רצבור. מחלה כבדה שמה קץ לפעולותיו. מתוך המחלה נפל כמרה שחורה, רוח רעה כעתתהו וחיייו היו עקיו למשא וכחשכת נפשו ישם קץ לחייו על קבר אכיו. הרבה, שהוציאו העתונים, כי הלוח כסף כרביית להנכול רייכער ועתה אכר הונו, שמר הוא.

חשבון כולל גל'ציא. כבלנו את החשבון של כולל גל'ציא מן ב"ו אלול תרס"ז עד סוף שנת האזרחים 1908. מחברת גדולה ככמותה, המכילה כפרטי פרטים וכדיוק גדול את כל סכומי הכסף, שננכו כנליציא, כוקובינה, אונגרו ואשכנז כשכיל עניי א"י מאוסטריא. ההכנסות עקו לסך 401.565 כתר, סכום, שלא נשמע כמיהו עד כה. כפי שישמענו נעישו תקונים גם כחלוקת הכסף. לרבים הוסיפו על חלקם ואופן החלוקה הוא עתה כצדק. ועיז ראוייה הרנהגה לתהלה, אמנם אין ראייה לזה, כי גם עתה אין כל חשבון מסדר החלוקה וכל השכון הוצאות נכדל כת ישע שורות כלליות, אין אף לראות בחשבון שמות הממונים, לדעת מי ערב כדבר, שהחלוקה היא כצדק וחלא כל הצעקות היו רק על סדר החלוקה כא"י ולא על סדר הנהגה פה. וככל זאת יש רגלים לדבר, שגם כסדר החלוקה נעשו סדרים נכונים ואין פרץ וצוחה, כי לא באה כל תלונה מאז נמסרה ההנהגה להנשיא החדש, אע"פ שבינתים נעשו סדרים חדשים ככל הנהגת הארץ וכל מעשה עול וחמס נגדה כרבים. וככל זאת טוב היה, שתשתדל ההנהגה לפרסם גם חשבון החלוקה כא"י, ולהסיר עקשות פה ולמנוע עישק דלים להבא, כי פרצה קוראה וכו' וגם הנשיא לא יוכל להכטיח סדרים טובים דהבא, אם לא תהיה ישום השגחה מן הנדיבים עצמם. הזכות לנדיבינו לדעת להיכן בא כסף הצדקה.

בנות ישראל בשב"י. כמדינפול נגמר דין שני אחים אכרים, שנגכו הנערה היהודית הינרא וויולטיער מבית הוריה והביאוה לבית הנזירות כקראקא. דינס נחרץ להכלא כהנערה שני שכועות כמאסר ולצום שני ימים, מהמשיפט נודע, שהאכרים לא עשו זאת מדעתם, ורק ככי שרת היו כירי אחרים, שהסיתום לנגוב לשם מצוה ולקבץ "כסף מידי אכרים להוצאת הנסיעה, כי הכהנים המסיתים כעצמם, כמוכן מאליו, פטורים לעשות מצוה כמזמנם הקדוש, השופטים עשו חובתם, לענוש את העוברים על חוק ולהראות את האכרים התטימים, כי אין משא פנים כדין.

מסחר בנערות. הפוליציא כבודפסט ישמעה, כי שני סוחרים נפשות באים לכודפסט, לבקש "סחורה", להוליכה לטורקיא. הסוחרים הם רוסו ומחמדי מבאקו כקוקו. חקירת הפוליציא העלתה, כי שני הסוחרים כאים כתור סוחרים נפט וסרסור. אכר ושמו דוד כרייער הספיק להם נערה כת החיש שלמה נרינהוט, להוליכה, למיל מעט' עד טריעסט וכשוכה תקבל שכרה אלפים כתר. אין ספק שהם כקשו למכרה כטורקיא. הפוליציא הפרה מחשבתה כרנע האחרון. האב והסרסור יעמדו למשפט. — בסאלוניקי נמכרה נערה אחרת לפאשא טורקי, שאנסה

להמיר דתה. רב העיר ר' יעקב מאיר קרא תגר על זה ולא הועיל.

הגבלות הרשות ברוסיא. הממשלה הרוסית החליטה, להכדיל מחוזות מפלך לובלין ומפלך שרליץ ולעשותם לפלך בפני עצמו ולספחו לרוסיא. כפלך החדש הזה, השיך עתה לפולין. יש ליהודים זכיות אחרות, שאינן ליהודי רוסיא. מותר להם לנור ככפרים, לקנות ולחבור קרקעות. אם תפסיר מדינת פולין את הפלך הזה תחולנה על היהודים הרבים אשר ישם הרגבלות הרוסיות. היהודים מכחישים מאת שני הצידים היהודים כדומא להשתדל בערם.

אפם מצות. כווארשא עתה מחיר המצות לגכה, שלא היה עוד כמיהו. עניים לא יכלו להשיג כלל מצות לפסח. הרבנים הכריזו בשבת הגדול, כי כל יהודי ירים תרומה חמש מצות וימסרן לכ"ד ואם לא אסור להנות מן המצות האלה, כחול המועד אפו מצות למכרן כזול, שוד. כווארשא התנפלו חמשה שודדים נוצרים על מנהל בית החולים היהודי כהוליו אלפי רוכל אחרים אכ ביה"ח. כאכרחים נגשו אל העגלה וירו עליו ופצעוהו וגזלו את הכסף. בעל העגלה ושוטרים דלפו אחריהם. את האחד הרגו ושני מחצו ואת השלישי תפשו חץ, שנים נמלטו, רוב הכסף נמצא כשדה.

אספת רבנים. כדנוי ימי היהדות ברוסיא יקראו לתקופה הזאת "תקופת אספת הרבנים". כפי שמודיעים העתונים הרוסים נגמר כמניסטרוים הרוסי עכוד החמר מכל אספות הרבנים, שהיו ברוסיא בשנה שעברה וכחדש אפטיכר תקהיל הממשלה אספת רבנים כוללת משבע עשרה מדינות. מלכר פולין. האספה תמפל כדבר הכרת הרבנים כתור כאייכח דת ישראל, כדבר "הרבנים ממעם" וחובנס לדעת גם מעש יהודית ולא רק רוסית לכד, כדבר יסוד קהלות, כדבר נוסח הישביעה ליהודים, כדבר חקי קדושין וגמין, כדבר ספרי החיים והמתים וכדבר למוד דרת כב"ס.

כברי מניה תפילין. כ"גאועמען" אנו סוראים מכתב מיהודי אכר כמאנעשאוואן בארצות הברית, המעיד שראה את מברו הנוצרי מניה תפילין, על שאלתו פשר דבר ענהו, כי לן כביתו יהודי אכר וככקר הניח את "המכונות" האלה על ראשו ועל זרועו וכאשר כאר לו היהודי, כי אלה הן מכונות לשמור מפני מחלת רהומא-טיזמוס קנה אותן מידו והוא מניחן ככל יום.

החילים היהודים כבוסניא. מסאראיעווא מודיעים אותנו, כי כערב פסח באו ישמה יהודים מחיל המלואים מפרמיסלא, מיירוסלב ומדמביץ. מיר נוסד ועד ע"י הרה"ח מר חיים ווייצנר, הרה"ח מר כרוך כבוואלד, הרב המטיף ד"ר וועסעל וחכמי הספרדים וכככו בסף וכלכלו ככל ימי החג קמ"ב איש.

פגרום כנליציא. חויששים אנו, שהפרק הזה ישאר פרק פכוע כעתונים, אם לא תמהר הממשלה לבער אחריו הרע מעקרו, כלומר את כתבי ההסתה, היוצאים מקראקא ומתפשטים ככל גל'ציא המערבית, כמו שעשתה זה עתה לכתבי הטשכים המסיתים את העם נגד הצנא ונגד סוחרים האשכנזים. כנליציא העם גם יותר מאשר כביהם והפצת שקרים והצתת איש המשטמה עושות פה יותר רושם מאשר שם. כיום א' שלפני חג הפסח התיצבו אכרים מסביכות פרזעווארסק בעיר הזאת והכו את כל יהודי העובר כחוץ. נראה היה, שבכשו איזו תואנה, לקום על היהודים ולערוך פגרום נמור, כדרך החולינינים הרוסים לפני איכע שנים. היהודים הריצו טלגרמה אל הצירים הציונים כלכוב וד"ר נכל מהר לעלות את נציב המדינה והוא הכטיחהו, כי ע"ה הטלפון ישלה פקודה נמרצה אל שר המחוז, שישגיח היטב, שלא יאנה ליהודים כל רעה. מיד הוצבו שוטרים שגרושו את האכרים והחג עכר כשלום. אכל כאמור אין זאת הישועה. צריכים להשגיח על המסיתים כקראקא.

משדה הספרות והמדעים.

השפה והעם.

ה.

יען אשר לא נעשה רבר כל הימים הרבים ההם לשוב ולהשיב את העם אל שפתנו, יען אשר גם במאה האחרונה לא היתה לה נאלה ביד הסופרים, או גם הרחיקו את העם מעליה, כאשר ראינו למעלה, על כן רב הכשלון ורבה העוובה בספרותנו החדשה ואין קונים ואין קוראים ואין סופרים ואין ספרים; על כן עמדו מצאת ספרים טיבום, אשר ראו ראשית להם זה כמה ואין דורש ואין שואל לאחרים; על כן היתה ספרותנו עם כל שאונה והמונה בכלי שעשועים ביד הילדים, אשר אם ישבעו אותם והשליכום אחרי גום כדבר אין חפץ בו, או כלוחות השנים העוברות, ההולכים ונבלעים אל פי ההום העת, האוכלת יצוריה הקטנים עם הגדולים, או בגליונות כתבי עתים אשר הישנים-נישנים והחדשים מוסרים מפני הבאים אחרים, וראשונים דלקים אחרונים" ואין זכרון למה שהיה. ספרים טובים ונכבדים, הראוים להשיר באוצר ספרותנו למשמרת לדורותינו, המו נכרתו משוק הספרות על פני בעליהם, ואף כי אחרי מותם. — מי כישראל עם עני ורל, אשר יפור יגיעו, פרי רוחו, לזרים, יזרהו לארבע רוחות השמים, יזרעהו על כל מים, להצמיח כל חלקה נכריה, להוסיף הבואהו על נחלת כל דשני ארץ, להעשיר כל שבניו — ומן השארית הנשארה כנבולו ממעט הזרע אשר יהיה לו, יעליב עינו, לא יפקדהו ולא יאספהו, לא יאצר ולא יחסן!

על כן גם הציונית, אשר נולדה בקולי קולות, מהנהלה לאטה, בכבודות ובעשר שנות תקומהה לא נאספו אל תחת דגלה כי אם אחד למאה מכל המון ישראל; וגם אלה לא יפתחו את ידם ולא יהנו את לבם לה כי אם אחת בשנה ב"ימי התשובה" מהחל לתקוע שופר ולהחריר את כל המחנה הקטן הזה לקראת הקונגרסים; גם לאלה היתה הציונות כדבר שעשועים ולא כענין מרום וקדוש, אשר ימלא את כל חדרי הלב, ובתי הנפש, ואשר יבער בקרבם כאש המיד ויאזרם ויקות יירתיח דמם וישנן כליותיהם וירעיש כל מעיניהם וידפקם בלי חשך, לעשות כל אשר יש בכחם, למען אשר יקום ואשר יבא לעיניהם משא נפש העם, נאלתו וגאלת ארצה.

על כן נשינו, אשר לפנינו בישראל היו הנה היסוד המחזיק והמשמר לאמונה ולדה — ובאמונה ודת הן נגלה אז הרוח הלאומי — היו ברורות האחרונים ראשונות לשאת את דגל ההתבוללות ולהנחיל אותו לבניהן ע"י חנוך הפכפך יור.¹

על כן בנינו ובנותינו נתונים לעם אחר, מהפוצים, ככוכבים אשר הנתקו ממסלותם, לכל רוח לאלפי ויקות, לא להם ולא להאיר, לא לאחרים ולא לנו; כי יבקשו בכל חם לבם הצעיר ענין לענות בו ולמלא נפשם השואפת דברי חפץ ולא ימצאו כנבול עם — אשר לא ידעו אתו מאימה כי אם הלחם אשר הם

¹ ויד שלומי ישראל היתה ברעה הזאת ראשונה מבלי הרעת. בפרוסיה היו עוד ראשי הקהלות ונכבדיהן, בראשית המאה הששית למספר ב"י, הולכים ביראת אלקים וצוררים להשכלה החדשה, ויהנבו לבניהם הזכרים על פי דרך התורה והמצוה, חקוקת ישראל מקדם; אך לבנותיהם נתנו לקח בלשונות נכריות וילמדון קל לשיח עם הפקידים ועם בני האצילים הבאים לשבוע תמנות ולרנות מושג בתיהן, ואת תורת עם ולשוננו ורוחו לא נתנו בלבן, כי "אסור ללמד את בתו תורה".... וככה היה הדבר גם בארצות אחרות. גם היראים וההררים, אשר התחייבו ב"דברי התנאים יבכרית" להחזיק לחתניהם מלמדים מספר שנים אחרי החתונה. לא נמנעו מתת לבנותיהם, אמות הדור הבא, לקח נכרי והנון נכרי ולזרוע כזה, מבלי דעת, את זרע ההתבוללות לדורות הבאים. — ובאחרית המאה הזאת, כאשר נגלתה חיה עם ישראל בחקר דברי ימינו בחבמת ישראל, לא היה ולא יבול להיות חלק לנשים בעבודה הזאת; כי לא לנפשות רבות ונגנות לפתח ולשרד נחלה-אחין, לחפור ממטמונים ולהקים בנין חדש בישראל; לא לנשים לטעת את עץ הדעת — כי אם לקחת מפרי ולאכול, ותהי העבודה הזאת לגבריה, והנשים הוסיפו לאחזי בדגל ההתבוללות עד היום הזה.

אוכלים על שלחן אבותם — והלכו ושנו בחזיונות רחוקים ויצאו ממנו לאלפים ולרכבות, והקריבו את חלבם ואת רמם, את כשרונם ואת כח לבנם לאילולי הצעירים מתקני עולם, בין שהם בני "ברית" ובין שאינם בני "ברית", — עד אברם כליל לעמם או עד אשר יעברו ימי כחרותיהם, ימי החפץ והמעשה, ושבו ונאספו אל מחניהם בלב קר ובנפש ריקה כתרנגול קצוץ-כנפים ובמדורה אשר רעכה אשה....

ועל כן גם היהדות כלה יורדת פלאים מדור לדור, משנה לשנה, הולכת הליך והמם, הליך והם בכסף סיגים בתוך כור הברזל ובמזרח ובמערב, ובארפה ובאמריקה נוע הנוע בין התרבות הכללית ובין תרבות הגלות, בין לשון המדינה ובין חזרונן, "אונור מאמע לשון". לא יועילו המשאות, אשר ישאו באוני העם בחברות למפרות ולדברי הימים בערו אשכנו זה ימים ושנים, הקריאות אשר יקראו באוני התלמידים העברים פרקים בתולדות ישראל בלשון עם ועם, הספורים מדברי ימי ישראל אשר הוציאו (כאשכנו) ואשר יאמרו להוציא (באוסטריה) בלשון המדינה למען צעירי בני ישראל. דברי הימים מקור חיים הם לעם, והלשון היא הנפש: אוי לעם כי תהיה לו נפש נכריה תחת נפשו, למען יבא בהחכרות עם מקור חייו, עם קדמתו! דברי ימי היהודים הנקנים ע"י גלגול נפש אינם עוד דברי ימי האבות — החבור נתק עם הלשון — כי אם תולדות העברים הקדמונים, תולדות אחר עמי המזרח, שכבר היו לעולמים; ואשר יקרא או אשר ישמע אותם, לא תדבק נפשו אחרי הנפשות העוברות לפניו בחזון, ולא יחם לבבו לכל המוצאות אותן, כאשר לא יחם לבבו למקרא תולדות היונים והרומים וכל מעשי הקפס וגבורתם. — לא יועילו ולא יצילו גם העצות, אשר יעצו חכמינו בה ובה להקים אוניברסיטה יהודית (נוירק) או ליסר אנרת חכמים וסופרים בשם "יבנה החדשה", למען חרש את חכמה ישראל ואת תרבותו — נג זהב לכית אשר לא נבנה עדנה או אשר כבר התערער ועוד בו אך היסוד, אם אין גדיים אין הישים וכל עוד ירעו גריינו וגדיותינו על משכנות רועים אחרים, כל עוד ישנו צעירי צאננו בכל ההרים והפנו את כח מעשיהם וחזיוני לבם לזרים ולא לעמם ובגדלם ובהגדלים לעשות בגוים והיה עלינו לחפש נרות ולמצא את מולדתם הנשכחה, למען נדע ולמען נודיע כי לנו הם — אין תקוה לישראל להשיב את שבותו ולהמתוה לתחיה.

עלינו לחדש את בית ישראל ממסד עד המפחות, עלינו ליסר עז לעמנו ראשונה מפי עוללים ויונקים במרם ננסה דבר אל הגדולים, ולהחל מעשינו מארצות הגולה ולא לחזות לנו חזיונות-לב רחוקים בארץ ישראל, לראות כחזון, גם במרם נבקעו לנו שם מי אפסים — נחל ערנים הנותן רפאות וחיים וכל עץ מאבל ועלים רעננים ופרי מכבר לחדשים, יען "כי מיטמו מן המקדש המה יוצאים" — אף כי עבירה הרוח בארץ חסרתהנו זאה נכבדה לנו מאד וממנה לא נחדל. התגלות רוח האמה בארצה — חזון יפה הוא, אבל הימים אשר "מציון תצא תורה" עורם רחוקים ממנו; אחינו היושבים בה עתה וגם לימים רכים אחרי כן לא ינהלו על מי מנוחות, והם מעטים ובני הגולה הרבים, "ובל דפריש — מרובא פריש": אם נפתח ונשרר את כל החלקה הגרולה והרחבה — את כל עם ישראל בכל מקומות מושבותינו — יש תקוה כי יקומו לנו מזה או מזה בשרונות גדולים מוציאי פרי חרש מאוצרות רוח ישראל, אשר לא נובל לקות כזאת לקמץ היהודים אשר לנו עתה בארץ ישראל. גם כימי קדם לא הוסיף עוד רוח הלאום להגלות כמעט בארץ ישראל אחרי חתום הנבואה והמשנה ולא האיר עוד אור חדש על ציון, אף כי ישבו עוד יהודים בארץ בכל הדורות הבאים עד אחרית הימים. ולו הלו רב ושמואל והיוצאים בעקבותיהם את כל תקות האמה על פליטת ישראל בארץ ישראל, כי אז חסרנו כל מבחר ושוב כפרי רוח העם אשר הבשיל על אדמה נכר בכך התקופות ובכל המקומות.

עלינו לקרא קריאה גדולה ונמרצה, קול גדול ולא יסף, באוני כל העם, בכל לשון שהוא שומע, לאמר: אם לא טוב בעיניכם כי יבנה נר ישראל בזרעכם או בזרע זרעכם, כי אז למדו ולמרו את בניכם ואת בנותיכם תורה עברית — עברית ולא זרנגונית! עלינו להמריץ את המטיפים העוברים עבור ושוב משער לשער ומעיר לעיר במחנה ישראל ואת העורכים כ"ע לישראל בלשון עם ועם או בזרנגון (אשר רבם מטיפים לזרנגון ולא לעברית²), כי יעירו ויעוררו את האהבה ללשוננו ולספרותנו, בי יגידו לעם, אשר אם לא יהנו לבניהם חנוך עברי, אם לא ייטיבו את הלחך העברי בבתי הספר כאשר ישנו ולא יביאו את הרוח העברי אל הוכם כאשר איננו (בכל ארצות המערב), אז הכל, הכל הבל ורעות רוח ומעשה תהתיעים. מבש"ן.

לשון החדש ולשון עבר.

(ס"ה)

הא לכם איפוא פרק אחד ממנו, הוא הפרק האחרון (לא כלו), והוא ישפיע לדעת, כי תכירו משפט כל הספר, גם השקפותיו, גם סגנונו, כי תמים הוא, תוכו כבדו לרצון אלהים ואדם. —

"... אך עוד מעט והנה נגלה הדבר, כי אין מעמד לישראל בגולה, גם כימי רעה גם כימי טובה וכו', והעמים לא אמרו לתת ליהודים משפט ארט כאשר הם אדם, כי אם מכור מכרו להם את "הזכו" וגם רבו במחידו מאד וכו'. והיהודים גם הם התמכרו הם וכל אשר להם בזכו, אשר הבאים עםם בכרית שננו להם תמיד, כי פרם ישו בו. ויתנו בו גם את התלמוד גם את ציון וכו'. כראות עמי הארץ אותם והנם עושים חיל עםם בכל אשר יפנו והתבולל לא התבוללו בהם עד תמם, כאשר דמו להם, ותקצר נפשם במ וישונו על שנאתם הישנה, אשר טראו זה שם חדש לאמר "צורו את בני שם". וישקדו צוררי בני שם על רעתם באשכנו וביתר ארצות אירופה וכו'. ועלילות דם וגול ילדי ישראל ומשלחת האפסופו ומשסה והרג רב וכל תועבות ימי הבינים שבו להרגיו את היהודים וכו'.... ויהי כפרוע פרעות בישראל כערי הנגב, המקום המוכן למהומות מימי חסוקים וההרמקים, ובשוב היר הקשה עק היהודים ברימניה; בימים אשר שעשעו את נפשם בישועה הנשקפה מברית ברלין, ונרחי ישראל יצאו המונים המונים בעת היא וגם בשנים הבאות, עד עת צאת הנודדים אנדות אנדות רגלים, אל כל אשר ישאם הרוח וכו'. אז שמו טובי העם אל לבם, לנטוע את ישראל במקום נאמן ולא ישוטמו עוד נדחיו מנוי אל גוי תחת כל השמים. ויקרא החכם יהודה פינסקר איש אודסה, בספרו "בנו עזרתנו" אשר כתב אשכנזית, סריאה גדולה לכל עם ישראל, לכונן רו ארץ מושב לבדו, כי אין כל אחרית ותסוה על אדמת נכר וכו'.... ובתוך היהודים היושבים בארצות המערב, הבשילה ההשכלה החדשה את כל פריה, והתורה והדת ודעת הגשון העברית ובל חסות ישראל וכל מוסרות עם נהלכו כצל וכו'. אז שבו היהודים העניים יוצאי המזרח להיות למחיה לאחיהם העשירים בני המערב וכו'. ומן התחברות אליהם התעוררו טובי אחינו המשכילים בני המערב ויתבוננו ויראו בעני עםם, וידעו וישכילו גם הם, כי אף זה גורל ישראל בגולה, להיות נבוה ושפל, עשוק

² כמו מכה"ע, "יודישע גאזעטשען" בניורק, אשר עורכו היה לפנים סופר נחמד ונעים בעברית ואחד עורויו, ג. צ., גם הוא עברי לפנים, כתב בו לפני איה זמן מאמר "להוכיח" לרבות אלפי קוראיו התמימים, כי אין ספרות כלשונו העברית... עוד אחר, ג. ב., בותב אחת בשבוע מאמרים ברוח הלאומי — מאמרים, אשר כל קורא מבין יביר במ, כי בעליהם סובב הורך "סחור סחור לברמא" ונשמד מעבור מן המליצות חריקות, הכלליות, המרהפות, על פני המים" אל עצם שאלת חווק היהדות הלאומית, אל שאלת ההנוך והלקח העברי, אל תקנת בתי הספר ברוח עברי-לאומי, אל תחית השפה והספרות העברית, וכאלהי כמעט בכל מאמר יחחום חזון במרם יגיע אל הנקודה העקרת, אשר יחכה לה הקורא מראשיתו, והיה כל הוראה ואמר: אכן יש סלאך או רוח פסקנית המכה על עש הסופר תהוא ואומר לו: חדל!...

חדשה בספרות ההוראה העברית!

"הלשון"

ספר למוד לשפה, ידקדוק ולאורתוגרפיה העברית בשמה קלה עם עבודה עצמית מסכרת לתלמידים

מאת ש. ל. גרדון, ורשה.

ספר "הלשון" חדש בהכנו ובסדרו. הוא אינו ספר-מקרא בלבד, אלא הוא מקיף את כל חלקי הוראה לשוננו: (א) חריסמוטטיה; (ב) דקדוק (הלשון); (ג) פרקי-הבהרה (דיקטנ-דה) והכל בשמה מסוימה ונוחה, עם עבודה עצמית בסודרה ומודגת לתלמידים כסוף כל שיעור. — "הלשון" יצא לאור במהדורה שניה מוגהת ומתוקנת ובהדור רב. מחיר "הלשון" 60 קאפ. פורטה 10 קאפ. עפ"י חשבון זה כמעט חו"ל. האדרים:

S. L. Gordon, Warschau, Kup. 7.

בגליציה להשיגו אצל:

Amkraut & Freund, Przemyśl.

ואצל: Abraham Robinsohn, Stanislaw.

אל מורי החביב מר ש. ווארלובסקי!

אחרי גשרי את מכתבי הוראתך הנני רואה את עצמי מחויב לכתב לך את חות דעתי על שמתך ולרדודות לך על עורך לי להשתלם בשפתנו. שמתך הוא הכי טובה בעולם. הספרים, האורים, הצוירים והפרקים מספרותנו החדשה, שהבאת במכתביך, הנם נעימים ונחמדים ומושכים את לב התלמיד עד מאד, הדקדוק ערוך באשכנזיה קלה ומסודר בהדרגה מצוינת וע"י ההרגמים והעבודים השונים הוא נשאר בלב המלמד לעולם. ביותר מושבות הבחינות הנעימות, הערובות היטב מאד, את לב התלמיד, המחכה בעינים בלות לשונך. ועל ידיהן ילמוד הלאה את מכתביך בחריצות יהרה ובהבהרה רבה. במלה אחת: מכתביך נוהגים את האפשרות להשתלם בעת קצרה בכל מקצועות השפה הקריאה, ככתב וכדבור במלוא מוכן המלה. לפני החלי ללמוד את המכתבים הנעימים, הנני מעיד, כי לא היה לי אף ידיעה היותר קלה בלשוננו ועתה אחרי כלותו את הלמוד הנני יודע אותה על בוריה. ולאות על שביעת רצוני עשיתי לי לחובה להפיץ את מכתביך בין כל מכירי ומיודעי. ובכן הנני מביע לך מורי האהוב, את תודתי מעמק לבי ותמיד אדרוש בשלומך הטוב.

תלמידך ברוך רנד.

טורקה ע"ג מטרי כ' ניסן תרס"ט.

ורצון כל הימים; או להיות תמיד נע ונד ונפוץ על פני כל הארץ; או להתבלבל בעמים עד תמו בתוכם. ויכתוב הסופר תאודור הרצל איש וינה את הספר "מדינת היהודים", להוכיח, כי אין כל מוצא וכך פשוט לענין היהודים כלתי אם ניסד להם מדינה לכרה, להיותם כתובה לעם כסדר. ויתקצו אליו כל אנשי לבב ממזרח אירופה וממערבה ויוגלו כשם עם ישראל וכשם ציון קעיני כל הגוים. ויהיו הציונים הכוך ורוב. הלוך והתלקט יחרו סכל עכרים. הלוך ותת רוח היים בכך פנות העם וכו'. והרצל, איש חיל, מתיצב לפני מלכים ומנהל רב הכשרון, היה לראש לציונים. ובחריהם יועדו שנה שנה לעצרה, היא הכנסת הגדולה וכו'. להביע את משאלות עם היהודים גלוי לכל העמים: להשיב את ארץ ישראל לישראל ויחדש שם נערי וכו'. גם הממשלות הכירו את ישראל, לראות אותו כעם ואת הציונים כבחיוריו עושי דברו וכו'. וישראל כומה בה, אשר הקימו לו לעם עולם, כי כוא יבא הקץ לכל החליפות ולכל המסות וככל הנודים, אשר עברו עליו מאז נתש מעל אדמתו, ויש תסוה לאחירתו ושבו בנים לגבולם".

ישראל מ"ה.

ירושלים.

טעות הדפוס. בסוף הערה אי לממר "ר' עקיבא" תחה, וכשהשיב לו הקב"ה וכו' צ"ל וכמו שהשיב לו הקב"ה (למישה) שתוק וכו' ענה גם הוא.

ISIDOR KRIEGER Friedland bei Mistek (Mähren.)

פערוזנרעט פיהרמאנס-אונד פיאקער-פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער גע-שניטמען צו בילינגסמען פרייווען. פערזאנד פער נאכנאהמע.

מורה דרוש.

חברה יטוד ביה ספר עברי בקראקא רוצה למנוה במחלקה הראשונה. הקנודים צריך לדעת ההוראה העברית המכעית וטוב שידע השפה הפולנית. לפנות באפרטה בתובות אל ראש הח' Abr. Günzig, Podgórze.

מורה מנוסה

כשמה המכעית, המשמשת חמש שנים כהוראה, מבקשת משרה כאחד מבתי הספר העברים. לפנות אל:

צפורה הבר

Jarosław, Badeniego 6.

חברי לב.

יצאו לאור חלק ג' וד'

סדר דורות התנאים והאמוראים, מעשיהם קורותיהם, שטותיהם ודעותיהם, ד"י מלכי פרס וקיסרי רומא, ברור המצב המדיני וההרבותי כומניהם, להבין חכמת רז"ל ומאמריהם בש"ס ובמדרשים. הנועת הנכלונים וה"יודעים" בחוסם לדת הנצרות, ושטית הכתות כותיים, צדוקים ואיסיים. מושני השמות משנה, הלכה הלמ"ט ועוד הרבה.

מאת הרב ר' יהודה ליב לאנדעסכערנ אב"ד סענהאלאם.

מחיר שני החלקים המכילים 360 עמודים, 2 בתרים. — הקונה ד' החלקים (730 עמודים) ישלם רק 3 בתרים, כשאר ארצות 3.50, להשיגם מאת המחבר:

Rab. L. Landesberg, Szeghalom (Ungarn).

Erstes und Grösstes Grammophonhaus JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail
LEMBERG, Sykstuska 2. KRAKAU, Grodgasse 71.

גענעראלפערטערער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט מיט סארקע, שרייבענדער ענגעל"רעססעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברעי-אישער אונד יודישער פלאטמען מיט מארקע, ענגעל". 20.000 פלאטמען ערסמגרעסער קינסמלער שמעטס אים לאגער!

רעפערט ורטיילע אונד וועקשטעטע אים ארשע! כעסטע אומטוישבערינגונגען. — פרייווקאמאלאגע גראמאס אונד פראנקע.

א געשעפט

פאר א יונגען מאן אין קראקא אדער פאדגורזע אין יודישער טראכט, וואס טויג צו א געשעפט אונד האט אייגענעם 2500 קראנען, צוצוטערעטען אלס שוהף. א נוט אייגענריכטעטע וואהנונג. — צו פ"ענען ביי הירשענצווייג אין קראקא, דינגפלאטץ 12, עפשטיינס הויז.

מכתבי הוראה.

ל"ב מכתבי הוראתי, הכוללים בקרבם חלק הגון מן הספרות בשיר ובפרוזה ואת כל הדקדוק מתחלתו ועד סופו עם חנוכים רבים מאד בבהיבה, מאפשרים לכל אחד לסגל לו כזמן קצר את השפה העברית על כודיה, לכתב ולדבר בה כבשפת מולדת.

פרוספקט מפורט חנם.

הדורש פרוספקט ומשלם 25 הלך כמדיקאות יקבל גם את הספר "המונות ומפוסים" המכיל שלשים ספורים וציורים, מחיי היהודים בגליציה.

מכתב לרונמא כתר אחד.

שבח וואלקאווסקי.
Krakau, Miodowa 16.

רוסישער טהעע

פאקעט אונד לאז פאן 4 ביז 10 קראנען, פער ק"ג. ביי:

L. Apermann, Brody, Postfach.
פיר צופריעדענהייט ווירד גאראנטירט.

Kurzwarenhandler, Trafikanten Nausierer — chtung!

Decken Sie Ihren Bedarf in Kernspitzen Haselröhrel mit u. ohne Schlauch bei derleistungsfähigsten Firma dieser Branche. Versandt reel per Nachnahme
LEO FRIEDHABER
Frankstadt a/R Mähren.

הוצאת יצא לאור הספר מהעבר הקרוב

עשרים וארבעה ספורים בשתי מערכות.

מאת מיכה יוסף ברדיטצבסקי.
תכן:

- צללי ערב. אהבת נעורים. נדויה של מנה. לארץ אבות. הקדיש. ארבעה דורות. ראשי אבות. עולם עובר. בתים. חג המילה. השנים. השאלה. שלום בית. שלש מדרגות. מחירו 1.30 דו"ע"פ 1.42 רז"ב, מכורך הדו"ע 1.60 ר' 1.72 " המכירה הראשית: אצל חברה "אחיאסאף", ווארשא.

השנים. השאלה. שלום בית. שלש מדרגות. מחירו 1.30 דו"ע"פ 1.42 רז"ב, מכורך הדו"ע 1.60 ר' 1.72 " המכירה הראשית: אצל חברה "אחיאסאף", ווארשא. Verlag "ACHIASAF", Warschau Postfach 25.

פיר קליינע שמעדטע.

איין אויס גאליציען אין איינער דער גראמאפאן וויינער ק. ק. בעהארל. קאנצעסס. פרייו. האָהערען האנדעלס-שוהרען אפפֿענטליכער, מיט כעסטעס ערסאָלגע אנסאָליווערער האָרער, וועלכער אויסער דער דייטשען שפראכע אייך פאלניש פערשטעהט אינר איין

בעל-לשה"ה דקרה תנ"ך ותלמוד

איז, בעאבזיכטיגט, זיך פאָס 1 מאי אויף איינעם גאליצישען פלאטצע ניעדערצו-לאססען, וואָ זיך איינע נרופפע פאָן שילערן פֿינערט, דיא דיא אבזיכט האבען. זיך אין זעמכטליכען האנדעלס לעהר פֿעכערן זאָווי אים העברעיִשען גרינדליך אויסצובילדען. — דער לעהרנאנג אום-פאסטע זעמכטליכע געכיעמע דעם כאנק-אונד ווארענפאכעס. — דיא אבסאָל-ווערמען זיילער קעננען אין איינער דער גרעסטען ווענער האנדעלסשולען געפֿרֿיט ווערען אינר ערהאלטען פאָן דערזעלבען איין רייפֿע צייגנים. — האָנאָראַר-אָנשפריבע זעהר בעשיידען. געפֿי. צושריִטען צו זענען אין:

Buchhalt.-Kand., bei H. Richter
Wien, XX. Jägerstr. 24.

מאגרות החיים

ארבעים ואחד ציורים ותמונות ממחנות החיים

מאת יצחק פרנהוף

הספר נדפס הדר על ניר רגל. נמצא למכירה במספר מסוים מצומצם. — מחירו כתר אחד, עם המשלוח עוד 5 הלך, בכסף או כמדיקאות. להשיגו תכף אצל המחבר:

Isak Fernhof, Stanislaw.

איש מנוסה

בלמודי הגימנוזיום שיש אתו מאמרי-מאטם-פריפונגסצייגנים ויש לו ידיעות רבות בנפ"ת כתנ"ך ובשפה העברית (עב"ע) בתור מורה מבקש משרה. לפנות אל הארמיניסטראציה של "המצפה".

בית מסחר הספרים

התחיה בסמניסלב

מציא לכל דורש כל ספרי "תושיה", "אחיאסף", "האור", "טוריה", "יבנה", "איוראעליט" מוילנא, "אכיכ", כל מיני ספרי חנוך ולמוד, ספרי השכלה החדשים, כיכליותיקה עברית 200 ספרים בעד הכקח הנמוך 80 כהרים, כל מיני ביבוליותיקה לילדים, לבני הנעורים, ביבוליותיקה נצנים פרחים, כבורים, כל ספרי זרנגן, ספורים רומנים וחזיונות, הכל כמקח השוה. מלון של כים עברית-אשכנזית רק 5 כהרים. מלון אשכנזית-עברית מאת מרגל רק 10.50. חבורה, כתי ספר, ביב-ליותיקות מקבלים רכש הנון. — קמלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם האדרסה:

Abr. Robinsohn, Buchhandlung Stanislaw

ספר הנאולה לרמב"ן ז"ר

יצא זה ערה לאור על פי כתב יד ישן המונה בכרישש מועדום כלונדון. הוכן הספר על עניני הנאולה העתידה ומיכא ממנו מאמרים בספר מאור עינים, גם נמצא זכרו בסדר הדורות ובשם הגדולים. מהיר הספר עם המשלוח 2 שילונג. J. Lipshitz, I. Finch St., Brick Lane London, E.

כשרה

Powidl, Marmeladen, Kompote, Obstweine, Fruchtsäfte candierte Früchte, Aranzini, Cedri etc.
הכשר מאת מרה אהרן האלבערשטאם מפה) empfiehlt Obstverwertungsindustrie „KARPATHA“ BIALA Auch Postversandt. Preislisten gratis.

Achtung!

50.000 Paar Schuhe
4 Paar Schuhe für nur K. 7

Wegen Zahlungsstockung mehrerer grosser Fabriken wurde ich beauftragt einen grossen Posten Schuhe tief unter den Erzeugungspreis loszuschlagen. — Ich verkaufe daher an jedermann 2 Paar Herren und 2 Paar Damen-Schnürschuhe, Leder braun oder schwarz, galoschirt mit stark genageltem Lederboden, hochelegant neueste Facon. Grösse laut Nr. u. cm. Alle 4 Paar kosten nur K. 7. Versandt per Postnachnahme

Schuh-Export
Krakau Nr. 95 Fach.
Umtausch gestattet auch Oeld retour.

Wyd.: { Natfali Hof.
S. M. Lazer.

Ödpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukiem S. L. Deutschera y Podgórzu

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
Einkünfte von Assekururanz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende 11,718.647.— } 13,934.003.—

Folgende Vortoilto bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Poltzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Austellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Du'ell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv talsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterlegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfaile die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Poltze frei verfügen, gemäss der in der Poltze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien

Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

Bücher-Lieferung gegen Monatsraten!

- Graetz, Gesch. d. Juden 13 Bde.
 - Meyers, Convers. Lexicon 20 "
 - Brockhaus " 17 "
 - Spamers, Jll. Weltgesch. II "
 - Brehms Tierleben II "
 - Leixner, Literaturgesch 4 "
 - Kaufm. Bibliothek 5 "
 - Weltall und Menschheit 5 "
 - Allgem. Naturkunde 10 "
 - Sämtliche Klassiker (illustr.)
 - Gediegene Belletristik "
- Alles in neuesten Auflagen, prachtvoll gebunden liefert gegen Monatsraten von K 5.— aufwärts:
A. WEISSMANN
Podgórze (Galizien).

Kaufm. Fern-Unterricht!

בוכפיהרונג (אללע מעטודען). האנדעלסקאררעספאן-דענין, דייטשע שפראכלעהרע, קויפס, רעכנען, האנדעלס-א. וובסעלרעכט, ווארענקונדע, געאגראפיע, שענשרייבינג, וועלטגעשיכטע, עספערעאנמא-וועלטשפראכע, סטענאגראפיע (אללע סיסטעמע) א. ז. ו. קאנן יערערמאנן אהנע כעזאנדערע פאקענטניסעס אים ברעפעליכען וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען. — האנאראר מאסטיג. — ביי גלייכצייטיגער טיילנאהמע אן 4 לעהר-פעכערן.
Stenographie gratis
אנפראגען נור געגען רעטורקארטע. פראספעקטע גראטיס. פראבעכריעטע א K 1.50 פראנקע. ערפאליג גארמטירט!
Erstes commercielles Unterrichts-Institut.
Abteilung für briefl. Unterricht
A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

להודיע באהן, כי יסדתי פה מאגנאפאל פבריקה חדשה של כל מיני **בשר מעושן**, היינו וואורשטן, סאלאמי, כרוסמ, צונגען, שינקען וכו'. כל עבודה הפבריקה נעשה ע"י כח אלקטרי בכל המכונות הדרושות לזה. ובעזה"י הכל הוא על מהרה הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי הרכ הגאון האב"ד דפה שלימ"א עם בית דינו. ודא הוא סהדוהא:

עדה השורה הזאת ועד הגליון הלז, מארנו כד"צ ח"מ על הזעלכווארעןפאבריק מכל מיני בשר מעושן שנתיסדה פה"ק, מאת הרבני הנגיד מו"ה שלמה פאדהארצער נ"י הנודע לכל יודעיו ומכיריו לאיש ישר ומוחזק בכשרות כאחד משלומי אמוני ישראל, וגם האיש הנספח מאת בעל הפירמא לפקח על ההלכות והנהגה הפאבריק, הוא מופלג בתורה דחיל חסאין וירא ד' מרבים, ושניהם כאחד מדקדקים כחוט השערה, שיהיה הכל נעשה בהכשר ויהרון, לכן באנו כזה להודיע כשער כת רבים להיראים וחרדים לדבר ד', משכו וקחו לכם משופרי דשופרי, ויאכלו עניים וישבעו אפילו המהדרין מן המהדרין כלי שום חשש ופקפוק, וע"ז בעה"ת יום ד' כ"ד אדר תרס"ט לפ"ק מרנאפאל

הק' שמעון באב"ד חופ"ק והגליל
הק' ישראל פרנס ראכ"ד ומוצד"ק הנ"ל
הק' יהושיע העשיל באב"ד דומ"ץ דפה"ק

כל החרדים לה' ולתורתו יואילו לקנות מידי מעשי הפבריקה הזאת, אשר כל מועמיהם יפיקו רצון משוב מעמם וממקחם השוה ומכשריהם הבטוחה, גלאטמט כשר, ויהי לבכם נכון וכמוה, כי אשרתם כאמונה.

שלמה פאדהארצער.
Salomon Podhorzer, Tarnopol.

פיר קויפלייטע

איין אויס גאליציען אין איינער דער גראססטען ווענער ק. ק. כעהארדליכען קאנצעסס. פרויו. האהער ען האנדעלס-שולען עפפענטליכער, מיט כעסטעס ערפאלגע אבסאלווערטר הארער, וועלכער אייסער דער דייטשען שפראכע אויך פאלניש פערשטעהט, זוכט פאס 1 מאי איינען

בוכהאלטער-פאסטען

בייא איינער צוגלייך פערטרעמענינגן שמעללע אלס קאססיער איזט בעווערער אימטשאנדע, נאך פערלאנגען קויפאן אין ווערטפאפיערען צו ערלעגען. — האנאראר-אנשפריכע זעהר בעשיידען. געפאל צושריפטען צו זענדען אן:

Buchhalt.-Kand. bei H. Richter
Wien, XX. Jägerstr. 24.

בית הספר הלאומי בליברפול

Jewish Higher Grade School
40, West Derby st. Liverpool,
England.

אל ביה"ס הזה, היחיד כמינו באנגליה ואשר בו ילמדו בני שש שנים ומעלה למודים כוללים עפ"י תכנית ביה"ס גבוה באנגליה ולמודים עברים עפ"י השמה הטבעיה, עבריה בעברית, יתקבלו נערים גם מערים ומארצות אחרות. לחניכים כאלה יש מקום כביר מנהל ביה"ס הד"ר י"ש פוכס (שהיה לפני עורך "המגיד" וה"שבוע") ללמדם ולהנכס ברוח עמנו ושפתו, גם להכניס אל בתי הספר הגבוהים אשר באנגליה. הדבור הוא, מלבד בלשון עבר ובלשון המדינה, גם בלשונות: אשכנז, צרפת, רוסיה ופולניה לשנות ע"פ האדרסה הנ"ל.

תורה עם דרך ארץ

בית הספר הראשון ככל הממלכה, אשר רכשו להם בני יהודים תורה וחנוך יהודי נמור ביחד עם מדעי בה"ס הכללים אשרי האיש, שיוכל לשלוח את בנו אל

הגימנזיום העברי

אשר באונגאריש בראד תחת הנהגת הרב הגאון ד"ר מאיר יונג, שם ילמדו התלמידים כל עניני הלמוד של גמנזיום וגם תורה, ק"ך, דקדוק, ש"ס ומפרשים, ויחנכו כדרך התורה וי"ש. תלמידים מגליציה ילמדו פה גם פולנית ועריתם להתחנך כמתלקת הרבנה פה כשפה אשכנז, מחיר הלמוד המעון ומוזנות כשרים מחמשים כתר לחדש ולמעלה.

Rabbiner Dr. M. Jung
Ung.-Brod (Mähren).

מי האיש החפץ חיים להרפא מנע ב"א (הוצאת שז"ל) יקנה את הספר

"תרופת מעשי עד ואוני"
(אבהאנדלונג איבער אגאניע)

מירי המ"ס
ה' א. פויסט, קראקוי
בעד 70 העללער עם פארטא, וישינהו הפשי לביתו.

האטער ורעסטוראציאן כשר
דבעיב יהודים של

שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב, רחוב הקצבים 13.